Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 231 (16454) | 1983 оной октябриин 7, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

ШОН МАНДАНА, ИЛАНА

- бүхы совет хү-
ндэр мүн. Зур-
да тээ Верхов-
о Конституци ба-
н. Тэрэнэй ста-
рэнэй дүрим бү-
ой зургаануудай,
удэй, эрхэтэдэй
ажабайдалда ба-
оронхой. Оро-
ба нийтын ажа-
шатануудта
асари ехэ үүр-
рүүлдэг байhые,
уласхоорондын
шанартай байна.
жэлые со-
ратиин хүгжэлтын
нэрлэхэ дүү-
... бэелүүлэгдэ-
... мандажа байна.
... унис байгуулал-
... шэнэ зорилгонуу-
... совет арад-
... туhална гэ-
... Конституциин ба-
... хойшо
... -эй XXVI съезд,
... майн ба но-
... 982 он), июниин
... элирхэй-
... Ороной Консти-
... гүйсэд дүүрэнээр,
... найруулагдаhан
... ческэ байгуулал-
... нууд дайшалхы
... түгэсөөр хүдэл-
... бүхы бүлэгүү-

дэй аша туhые хараада абажа, ороной хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ тэдэниие элсүүлэн хабаадуулжа, Коммунис парти, Совет гүрэн, профсоюзууд, комсомол болон нийтын эмхинүүд үргэн арад түмэниие ажалай шэнэ амжалтануудта элсүүлэн зоригжуулна. Манайда «Гүрэн гээшэ бидэ болонобди» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Энэ ушар манай Совет засагай бүгэдэ арадай шэнжэтэй байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

СССР-эй Конституци совет хүнүүдтэ ехэ эрхэнүүдые, сүлөөнүүдые олгонхой. Тэдэнэр эдэ бүхы эрхэнүүдээ сүм эдлэдэг байха юм. Гадна тэдэнэртэ ехэ уялганууд даалгагдадаг гээшэ.

СССР-эй Конституциин үндэhөөр ороной эрхэтэн бүхэнэй аша туhада зорюулагдаhан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг байна. Хүн зоной бодото ашаг олзо хэлбэришэгүйгөөр ургана. Хэрэглэмжын нийтын фонднууд хоёр дахин ургаа, түлөөhэгүйгөөр hураха, медицинскэ туhаламжа абаха, амарха, наhатай болоходоо материальна тэдхэмжэ абаха эрхэнүүд хүнүүдтэ лаб хангагданхай. Ажаллаха эрхэ абажа харая. Ажахын социалис байгуулалтаар, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хэлбэришэгүй ургалтаар, түлөөhэгүй hуралсалаар, мэргэжэл шадабариинь дээшэлэлгээр энэ эрхэ хангагдадаг байна. Капиталис оронуудта олон миллион ажалшадай хүдэлмэригүйдэжэ байхада, манай ороной бүхы хүн зон ажалаар гүйсэд хангагданхай.

Гэр байраар хангагдаха эрхэ манай Конституци дотор түрүүлэн батадхагданхай. Буржуазна нэгэшье гүрэн, капиталистнууд үгытэй ядуу хүнүүдтэ анхаралаа хандуулдаггүй, тэдэниие гэр байраар хангаха тухай огто бодомжолдоггүй. Манай парти, Совет гүрэн бүхы эрхэтэдые болбосон түхэлтэй гэр байраар хангаха гэhэн зорилго табиха, бэелүүлдэг байха юм.

СССР-эй политическэ үндэhэ hуури болохо арадай депутадуудай Соведүүдые hунгаха, өөhэдөө hунгагдаха эрхэ хүн бүхэндэ СССР-эй Конституцяар олгогдодог байна. Энэ хадаа манай гүрэн түрын бүгэдэ арадай шэнжэтэй байhыень элирхэйлэн батална.

Манай республикада Верховно Соведэй депутадаар 170 хүн, нютагай Соведүүдэй депутадуудаар 9740 хүн hунгагданхай. Эдэмнай Коммунис партиин хэрэгтэ, совет хүнүүдэй аша туhада бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулдаг хүнүүд гээшэ. hунгагшад Соведүүдэй депутадуудта олон захяануудые үгэhэн юм. 1980 оной hунгалтын урда тээ республикын Верховно Соведэй депутадуудта 366 захяа үгтэhэн байгаа. Тэдэнэй олонхинь мүнөө дүүргэгдээд байна. hунгагшадай захяагаар Октябрьска райондо шүдэ аргалдаг больница, Хяагтын районой Энхэ-Тала hууринда дунда hургуулиин байшан, Улаан-Үдэдэ Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэдэ худалдаа наймаанай комплекс, телевизионно ретрансляторнууд болон бусад олон юумэн баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. «Забайкаллес», «Бурятгеология» нэгэдэлнүүд, заhабарилгын завод болон бусад хэдэ хэдэн предприятинуудта hунгагшадай захяануудые дүүргэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Депутадуудай оролдолгоор hуурин тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдоно, социально-соёлой барилганууд хэгдэнэ.

Республикымнай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд 2230 захяануудые дүүргэжэ байнхай.

СССР-эй Конституци орон дотор хуули бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ нүлөө үзүүлээ.

«Конституциин үндэhөөр совет Хуули гаргалга hайжаруулагдана. Шэнэ хуулинууд нийтын харилсаануудай элдэб олон талые бүри наринаар, зүбөөр гуримшуулха арга олгоно»,— гэжэ КПСС-эй XXVI съездын тоосоото элидхэл дотор заагдаhан байна.

Союзна болон автономито республикануудай Конституцинуудые баталан абаhанай удаа манай орон доторхи автономито бүхы бүридэлнүүдэй статус хуулиин ёhоор улам тодорхойлогдоhон байна. Тиигэжэ энэнь совет олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн гүрэнэй хүгжэлтэдэ ехэ шата боложо үгөө. Тэрэшэлэн арадай депутадуудай хизаарай, областной Соведүүдэй, мүн автономито областьнууд болон округуудай гол эрхэ түлөөлэлгэнүүд тухай, Хуули баталан абаhанай удаа нютагай Соведүүдэй бүхы шатануудай эрхэ ба уялганууд элирхэйлэгдээ бэлэй.

ССР Союзай хуулиин үндэhөөр союзна болон автономито республикануудта хуули гаргалга улам нарижуулагдана. Буряадай АССР-эй Верховно Совет эдэ үнгэрhэн жэлнүүдтэ экономическа болон социальна хүгжэлтын ехэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэтэйгээ хамта Верховно Соведэй регламент тухай, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тухай, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тухай, Верховно Соведэй болон нютагай Соведүүдэй депутадуудые уялгануудhаань сүлөөлхэ гурим тухай болон бусад Хуулинууд баталан абтаhан байна.

Республикын Верховно Совет, тэрэнэй Президиум Хуули наринаар сахижа, хүтэлбэрилгын органуудай ажал ябуулгын хойноhоо хиналтаяа шангадхаа. Эдэ бүгэдын ашаар дутуу дунданудаа саг дарыдань усадхаха, гүрэнэй органуудай хүдэлмэриие hайжаруулха арга олдоhон байна бшуу.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тэмдэглэhэнэй ёhоор СССР-эй Конституци баталан абаhанай hүүлээр арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада шэнэ, hонирхолтой юумэнүүд олошороо. Тэдэнэр өөрынгөө мэдэлдэ байдаг предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай ажал ябуулгые залан хүтэлбэрилхэ, хинаха талаар Конституцяар олгогдоhон эрхээ hайнаар хэрэглэдэг болоо.

Соведүүдэй эрхэнүүдые ба эрхэ түлөөлэлгые үргэдхэhэнэй ашаар нютаг нютагуудта комплексно экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлгые хангаха, ажалша коллективүүдтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ арга олдоhон байна.

Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие хинаха ба залан хүтэлбэрилхэ хүдэлмэриие шангадхаха зорилготойгоор КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1981 оной мерт hарада «Ажахын байгуулалтада арадай депутадуудай Соведүүдэй үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухай» тогтоол баталан абаhаниинь мэдээжэ. Тус тогтоол нютагай Соведүүдэй комплексно түсэблэлгэнүүдые үргэдхэхэ талаар шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгөө. Соведүүд республикын, хизаарай, областьнуудай, районуудай, городуудай hуурин тосхонуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын жэлэй болон табан жэлэй түсэбүүдые табихадаа, харьяата газар дээрэхи дээдын органуудай мэдэлдэ байдаг нэгэдэлнүүд, предприятинууд болон организацинуудай түсэбүүдые өөрынгөө түсэбүүд соо оруулдаг болоо. Тиигэжэ Соведүүдтэ өөрынгөө газар дээрэ байдаг предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинууд болон ажахынуудай экономическа ба социальна зорилгонуудые hайнаар шиидхэхэ арга олгогдоо.

Гүрэнэй засагай органууд «арадай депутадуудай Соведүүд» гэhэн нэрээ нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулна. Тэдэнэй ажал ябуулга бүхы асуудалнуудые хамтадаа зүбшэн хэлсэжэ, Соведүүдэй урда гүйсэдхэхы ба захиргаанай органуудай саг үргэлжэ тоосожо байха ёhо гуримда үндэhэлнэ. Тиихэдэ Соведүүдэй хүдэлмэри тухай hунгагшадта мэдээсэгдэжэ байдаг.

Социалис обществын урагшаа дабшаха тума Үндэhэн Хууляар олгогдоhон арадай засагай органуудай арга боломжонууд улам үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. СССР-эй Конституци совет арадай түйлаhан амжалтануудые баталхаhаа гадна саашанхи зорилгонуудые болон манай ороной дотоодын ба гадаадын политикын шэглэлнүүдые тодорхойлоо. Энэ политика хайшан гэжэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэб, ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха, Эхэ оронойнгоо hүртэ хүсые бэхижүүлхэ талаар хэды ехэ юумэ хэгдэнэб гэжэ хүн бүхэн мэдэрнэ.

Үндэhэн Хуулиин эрилтэнүүдые дүүргэхэ гээшэ удаа дараалан бэелүүлэгдэхэ хэрэг мүн. Гэхэтэй хамта, энэнь гүрэнэй болон олониитын организацинуудай зүгhөө ехэ оролдолго гаргаха эрилтэ табина. Манай Соведүүдэй урда бүхы ажал ябуулгаяа Үндэhэн Хуулиин статьянуудаар саг үргэлжэ шалгаха, совет эрхэтэн бүхэнэй эрхэ сүлөө хамгаалха талаар өөрынгөө уялгануудые эрхим hайнаар дүүргэхэ зорилго табигдана гээшэ.

И. ЧЕРНЯКОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь.

Владимир Матвеевич Кушнарев судна бүтээлгын заводой 4-дэхи цехтэ, Борис Семенович Халбаевай бригадада гагнууршанаар ажалладаг. Тэрэ hунгуулиин 69-дэхи участогhаа депутадаар дэбжүүлэгдэнхэй, арадай депутадуудай Советскэ районно Соведэй гүйсэдкомой гэшүүн юм

Үйлэдбэриингөө түсэбые 115—120 процент дүүргэдэг энэ нүхэрнай залуушуулые hурган хүмүүжүүлгын соведэй түрүүлэгшэ байхаhаа гадна, залуу халаанай ёhотойл үльгэр жэшээнь болоно. Коммунис ажалай ударник Владимир Матвеевич «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай. 8-дахи, 9-дэхи, 10-дахи табан жэлнүүдтэ тэрэ эрхим ажалаараа шалгарhан юм.

1962 онhоо партиин зэргэдэ ябаhан Владимир Матвеевич Кушнарев заводой партийна комитедэй гэшүүн юм.

АЙНАЙ АЮУЛЫЕ САРАЯ!

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭБДИ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Юрий Владимирович Андроповой хэhэн мэдүүлгэдэ зорюулагдаhан ажалшадай суглаан Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээлгын заводто hаяхан үнгэргэгдэбэ. Предприятиин нэгэ цех соо хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд олоорсо сугларжа, тус суглаае заводой парткомой секретарь Н. Н. Молчанова нээгээд, бэлэдхэлгын цехэй партийна организациин секретарь, В. Володькиндо үгэ үгэбэ.

В. Володькин Америкын Холбоото Штадуудай захиргаанай дай жүрөөдэhэн политикые эрид шүүмжэлжэ байhанаа, нүхэр Ю. В. Андроповой мэдүүлгые халуунаар дэмжэжэ байhанаа харуулба.

—Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэг үргэн ехэ хэмжээгээр бүтээн гаргажа, Баруун Европын гүрэнүүдэй газар дайдада сэрэгэй баазануудые олоор байгуулха гэhэн США-гай хараа шэглэлтэй совет хүнүүд хэзээдэшье, ямаршье ушарта эбсэхэгүй. Юуб гэхэдэ, тус политикань совет хүнүүдэй үзэл бодолдо харша, эзэрхэг булимтархы hэдэлгэтэй. Холбоото Штадуудай буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болигохо, тиигэжэ бүмбэрсэг дэлхэйгээ шэнэ дайнhаа абарха гээшэ манай нэн түрүүшын зорилго. Гадаадын политикын ниигэжэ хурсадаад байhан үедэ бидэ дабхар оролдосотойгоор хүдэлхэ ёhотойбди. Оронойнгоо экономическа, хамгаалгын хүсые арьбадхахын түлөө бүхы хүсөө элсүүлэн хүдэлхэ шухала, — гээд, нэгэ үдэрэй туршада габшагай шангаар хүдэлжэ, олоhон мүнгөө оронойнгоо хамгаалалгын жасада оруулалсахые заводойнгоо коллективые тэрэ уряалба.

Кузнечно-механическа цехэй токарь, комсомолец С. Тулуевта үгэ үгтэбэ:

— США-гай захиргаанай хүн түрэлтэндэ эсэргүү политикые ябуулжа байhан иимэ хатуу үедэ хүн бүхэмнай тон hэримжэтэй, политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлээр түгэс байха ёhотой, — гээд тэрэ хэлээ —Ажалай, технологическа болон бэшэшье бүхы журамые эрхим hайнаар, урдынхидаа орходоо үшөөшье нарин нягтаар сахиха гээшэ мүнөө тон шухала. Юуб гэхэдэ, хиидэ хаягдаhан ажалай нэгэшье минута, гологдоhон гансашье деталь, ажалай журам халташье эбдэлгэ — эдэ бүгэдэ Холбоото Штадуудай харата ажал ябуулгада туhа боложо үгэхэ байна бшуу. Тиимэhээ бидэ үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые зүбөөр, шадамар hайнаар хэрэглэн, үндэр бүтээсэтэй ажалаараа Юрий Владимирович Андроповой мэдүүлгэдэ харюусахабди.

Хабсаралгын цехэй слесарь-хабсаргагша, залуу коммунист П. Валко үгэ абажа, США-гай захиргаанай хараа шугамhаа зэбүүрхэжэ байhанаа мэдүүлбэ. Социализмда эсэргүү хари гүрэнүүдтэ эбтэй зетэй, нэгэ амин мэтэ коллективэйнгээ хүсэ шадал хэрэг дээрэнь харуулая гээд тэрэ уряалба.

— Гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ предприятиимнай коллективэй гол шухала зорилго, — гээд, заводой ахамад инженер Г. Г. Бондаренко үгэ соогоо хэлээ. —Энэ талаар бидэ яhала амжалтатайбди. Сентябриин 29-дэ үнгэрhэн юhэн hарымнай продукци худалдаха түсэб дүүргэгдээ. Нормативна сэбэр продукциин, валовой продукцииншье түсэбүүд сүм дүүргэгдэхээр хараалагдана. Гэбэшье гүрэнэй түсэбүүдые холо үлүүлэн дүүргэхээр мүнөө хөөрэлдөөн болохо ёhотой. Бэлдэгдэжэ байгаа ядерна дайе сарахын түлөө бидэ бүхы хүсөө элсүүлэн оролдохобди.

Удаань суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), байгша оной июниин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, габшагай шангаар хүдэлжэ, хараалhан түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ, мүн нэгэ үдэрэй эдэбхи үүсхэл түгэс ажалаар оронойнгоо экономическа болон хамгаалалгын жасада горитойхон хубитаяа оруулалсаха гэhэн шиидхэбэри абаба.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАСАДА

Шэлэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэhэн мэдүүлгые hайшаан дэмжэжэ байhанаа, hаяхана үнгэрhэн суглаан дээрээ элирхэйлээ. Тэрэнэй үедэ ажалай олон түрүүшүүл үгэ хэлэhэн байна. Жэшээлхэдэ, шэл үйлэдбэрилгын цехэй шэл хайлуулагша Н. В. Сафронов энэ шухала ехэ удха шанартай документ гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ манай партиин, гүрэн түрын амгалан тайбан байдалда зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудые саг үргэлжэ үүсхэжэ, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ ажал ябуулга эрхилдэг байhые тэрэ тэмдэглэбэ. Мүн США-гай мүнөөнэй захиргаанай уласхоорондын байдалда бэелүүлжэ байhан хараа шугамые эрид шүүмжэлбэ. Энхэ тайбан байдалай жасада хүдэлмэриингөө нэгэ үдэрэй салин хүлhые оруулая гэhэн уряатайгаар предприятиингаа бүхы хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ түрүү хүдэлмэришэн хандаа.

hүүлээрнь шэл ябталан хайрсагладаг цехэй мастер С. Д. Александров үгэ абаба. Тэрэ мүн лэ империалистнуудай харата хэрэгүүд, тэдэнэй хүсэл бодол хэзээдэшье илахагүй гэжэ онсолhон байна. Тиимэhээл бишье заводой түрүү хүдэлмэришэнэй уряае үнэн зүрхэнhөө дэмжэнэб гээд үгэеэ түгэсхөө.

Заводой комсомолой организациин секретарь Н. Власова предприятиин бүхы комсомол болон залуушуулай Юрий Владимирович Андроповой хэhэн мэдүүлгые бүримүhэн hайшаан дэмжэжэ байhан тухай элидхэбэ. Саашадаа тэрэ предприятиин залуу үетэн бултадаа уласхоорондын иимэ эрхэ байдалда эршэмтэйгээр оролдосотойгоор хүдэлнэ, хүдэлхэшье гэжэ сугларагшадые найдуулгаа.

Удаань заводой дайнай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Зимин, ажалай болон дайнай ветеран П. К. Третьяков гэгшэд дайн дажарай бөөгнэрhэн хара утаанhаа аймшагтай юумэн дэлхэй дээрэ үгы, амгалан, hайн hайхан ажабайдал ямаршье арадта хэрэгтэй гэжэ хэлэhэн байна. Тиимэhээл энхэ тайбан байдалые сахин хамгаалhан партиингаа, гүрэн түрынгөө политикые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлхэдээ, нүхэр Сафроновой үүсхэлые hайшаажа, бусад хүнүүдые уг удхаар хүсэн түгэс хэрэгтэ хабаадалсахыень уряалба.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андорповой хэhэн мэдүүлгые бүримүhэн дэмжэhэн, заводто ажалладаг хүн бүхэнэй нэгэ үдэрэй салин хүлhые эб найрамдалай жасада оруулха байhан тухай резолюци баталан абаа.

Е. БОЖЕДОМОВ,
заводой парткомой секретариин орлогшо.

ХАНИ БАРИСААНАЙ hАЙНДЭР

Агууехэ Октябриин 66 жэлэй ойдо зорюулагдаhан совет-монгол хани барисаанай заншалта hара Улаан-Баатарта эхилбэ. Энэ hарада октябриин 5-hаа 17-ной үдэр болотор Буряадай АССР-эй коммунис байгуулалтада түйлагдаhан амжалтануудай жэшээ дээрэ СССР-эй үдэрнүүд Монголой Арадай Республикада үнгэргэгдэхэ юм.

Октябриин 5-най үглөөгүүр республикымнай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо ажалай түрүүшүүл, мэдээжэ уран зохёолшод, композиторнууд, артистнууд, уран зураашад Монголой ниислэл хотодо буугаа. Аха дүү ороной хүн зон тэдэнииемнай хани халуунаар угтан абаhан байна.

Тэрэл үглөөгүүр Буряадай түлөөлэгшэд Улаан-Баатар хотын түбтэ оршодог В. И. Ленинэй памятнигта хүрэжэ ерээ hэн. Республикымнай делегациин зүгhөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов, партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев гэгшэд тэндэ венок табяа. Энэ веногыень орёоhон торгон улаан лентэ дээрэ: «Бүхэдэлхэйн ажалшадай агууехэ вождьдо Буряадай ажалшадhаа» гэжэ бэшэгдэнхэй. Удаань республикымнай түлөөлэгшэд «Аха дүү монгол арадай агууехэ хүбүүд Д. Сүхэ-Баатар Х. Чойбалсан хоёрто Буряадай ажалшадhаа» гэhэн бэшэгтэй веногые Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёрой булханда абаашажа табиhан байна.

hүүлээрнь Монголой профсоюзуудай түбэй Соёлой ордондо Буряадай АССР-эй коммунис байгуулалтада түйлагдаhан амжалтануудай жэшээ дээрэ Монголой Арадай Республикада СССР-эй заншалта үдэрнүүдые нээлгын баяр ёhололой суглаан болобо. Суглаанай түгэсхэлдэ Буряадай Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай, «Байгал» ансамблиин артистнуудай хабаадалгатай hайндэрэй концерт харуулагдаа.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

МОНГОЛ-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ hАРА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай hарын нээгдэлгэдэ зорюулагдаhан баярай суглаан октябриин 5-да Профсоюзуудай ордон соо болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, арадай Монголой парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд суглаанда хабаадаhан байна.

Агууехэ Октябриин ойн баярта зорюулагдаhан монгол-совет хани барисаанай заншалта hара МНР-эй ажабайдалай шухала үйлэ хэрэг болоно. Тэрэ хоёр арадай аха нүхэсэлэй, интернационализмын толотомо hайндэр болохо юм гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин ниислэл хотын горкомой нэгэдэхи секретарь Б. Алтангэрэл элидхэл хэхэдээ мэдүүлээ.

Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шэглэлэй хэлбэришэгүй байhыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэhэн мэдүүлгэ тодоор батална гэжэ Б. Алтангэрэл тэмдэглээ. КПСС-эй ба Совет правительствын үнэн зүб, бүтэмжэтэй hайн хараа шэглэлые дэлхэйн эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдтэй хамта монгол арад бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ.

ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

УЛААН-БААТАР (ТАСС). Агууехэ Октябриин 66 жэлэй ойе hайндэрлэлгын программын үндэhөөр үнгэргэгдэхэ монгол-совет хани барисаанай hара СССР-эй ба МНР-эй арадуудай али бүхы харилсаанай түйлалтануудые дэлгэрүүлгэдэ зорюулагдаха байна гэжэ Монголой Эб найрамдалай ба хани барисаанай эмхинүүдэй федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй Соведэй харюусалгата секретарь Р. Дэлгэр эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Коммунис байгуулалтада Буряадай АССР-эй түйлаhан амжалтануудай жэшээ дээрэ үнгэргэгдэхэ Советскэ Союзай үдэрнүүд энэ hарын гол хэмжээ ябуулга болохо байна. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй эб найрамдалта политикые бэелүүлгэдэ совет арадай түйлаhан амжалтануудые МНР-эй ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ хани барисаанай аха нүхэсэлэй hайндэрэй гол зорилго болоно. Монголой бүхы хотонуудта, аймагуудта Соведүүдэй ороной түлөөлэгшэдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэхэ, лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд, фотовыставкэнүүд, кинофестивальнууд эмхидхэгдэхэ байна.

Тэрэнэй хэмжээ ябуулганууд МНРП-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар монгол арадые элсүүлэн хабаадуулгада эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ уялгатай гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой «Монгол-совет хани барисаанай hарада бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тухай» тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Тус hаратай дашарамдуулан, Агууехэ Октябриин ойн хүндэлэлдэ энэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн орон дотор дэлгэрхэ байна.

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

Немец газар дээрэхи хүдэлмэришэд болон таряашадай түрүүшын гүрэн мүнөө промышленна талаараа түгэс хүгжэhэн дэлхэйн арбаад ороной тоодо ородог юм. ГДР-эй Байгуулагдаhаар 34 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан октябриин 5-да болобо.

ГДР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Э. Винкельман үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзтай али бүхы харилсаа холбоо тогтоонгүй, ГДР-эй ажалшад ехэ амжалтануудые түйлажа шадахагүй байгаа гэжэ тэмдэглээ. Мүнөө үеын уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй оршон байдалда СЕПГ-гэй ба КПСС-эй, ГДР-эй ба СССР-эй хоорондохи бата бэхи холбоо барисаае бэхижүүлхэ шухала.

Аха дүү ороной ажалшадай гайхамшагта hайндэртэ зорюулагдаhан ГДР-эй номой декада Гадаадын литературын бүхэсоюзна гүрэнэй библиотекэ соо нээгдэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ДУТАГДАЛНУУДАА УСАДХАН...

Үдын совхозой гурбадахи отделениин коллектив энэ жэлэй юһэ һарын туршада урдынхиһаа орходоо хэло һайнаар; үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Хэһэн хүдэлмэринь һайн сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Һү һааха, гүрэндэ тушааха гурбан кварталай түсэбтэ даабари 15 үдэрөөр уридшалан дүүргэгдэбэ. Энэ хэрэгтэ Тахяашын фермын һаалишадай оруулһан хубита ехэ байха. Эндэ партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие хүтэлбэрилэгшэ һаалишан А. А. Левунова суугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулха зуураа, социалис мүрысөөнэй дүнгые согсололгодо ехэ анхарал хандуулна. Тэрэшэлэн ушарһан дутуу дундануудые усадхаха, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ һаналаа ходо хандуулжа байдаг юм.

Отделениин эхэ хонидые харууһалдаг бригадануудай коллективүүд муу бэшэ дүн туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй. 100 эхэ хонин бүриһөө 91,5 хурьган түлжүүлэгдэһэн, эхэ хонидой толгой бүриһөө 3,5 килограмм нооһон хайшалагдаһан жэшээтэй. Эндэхи гурбан хонишод зуутан болоһон байна. КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат, ахалагша хонишон Георгий Мархаевич Бимбаев 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абаа бшуу. Мүн нооһо хайшалха түсэбтэ даабаряа холо үлүүлжэ шадаһан алдартай.

Ороһото ургамалнуудые тарилгын хабарай хүдэлмэри һайн шанартайгаар, богони болзор соо үнгэргэгдөө.

Мүнөө таряа хуряалгын халуун хаһа түлэг дундаа ябажа байна. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер шахуу ороһон сохигдоно. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 4 центнерээр ехэ болоно. Тиихэдэ нинтын адууһа малда 8731 центнер үбһэн һурилэгдөө, 3179 тонно силос, 172 тонно сенаж дарагдаа. Мүнөө поли дээрэхи һолоомо суглуулха тусхай звено эмхидхэгдээд, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Таряа хуряалгатай зэргэ зеленхо сабшалга ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ отделениин олонхи хүдэлмэришэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, наһатай болоһон, пенсидэ гараһан үбгэд, хүгшэд хабаадалсана.

Эдэ мэтын һайшаалтай хэрэгүүд тухай партийна бюрогой секретарь А. Д. Самбаев тоосоото элидхэл хэхэдээ дурдаһан байна. Тиихэ зуураа хэрбээ ахалагша хонишод Н. Мишенин, Д. Танхаев, Г. Дарибазаров, Б. Дампилов гэгшэдэй дааһан хүдэлмэридөө үнэн сэхээр, эзэн ёһоор хандадаг байгаа һаань, бүри һайн амжалта туйлагдаха гэһэн ажаглалта хэбэ. Эдэнэр ажалай журам эбдэдэг, архи уудаг байха юм. Тэрэнэй түлөө совхозой дирекци, партком болон профкомой зүгһөө нэгэтэ бэшэ шанга зэмдэ хүртэһэн, нүхэдэйнгөө урда энэ таагүй ябадалаа буруушаажа, саашадаа заһархабди гэжэ үгэеэ үгэһэн. Зүгөөр тэдэнэр өөрынгөө буруу ябадалда үшөөл зүб сэгнэлтэ үгөөгүй байһаар ха гээд һанагдана.

Илангаяа ажалай журам бэхижүүлхэ, харюусалга дээшэлүүлхэ талаар партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Манай отделениин зарим коммунистнууд түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ муугаар дүүргэнэ гэжэ нүхэр Самбаев хэлэбэ. Тиимэ хүнүүдэй тоодо М. Голованов, В. Игнатьев, С. Дашицыренов гэгшэд ороно. Эдэ нүхэднай хэжэ байһан хүдэлмэридөө эрилтэ багатайгаар, хайша хэрэгээр хандана.

Тахяашын һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэ, эндэхи партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ А. А. Левукова элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, фермынгээ коллективэй ажалай амжалта тушаа тогтохо зуураа, ушардаг дутагдалнуудые яажа усадхаха тухай онсо тэмдэглээ. Хэрбээ бидэ бии хамаг тэжээлээ, илангаяа үбэлэй үедэ асарагдаһан һолоомоёо һайнаар буйлуулаад, үнеэдтээ үгэбэл, һүшье ехээр һааха, малаашье тобир тарганаар ондо оруулха, түлшье олоор абаха һэмди гэбэ.

Хонишоноор ажалладаг коммунист В. Д. Дампилов ажахын тус һалбари дээрэ хүдэлэгшэдэй зүгһөө үгэ хэлэбэ, тиихэдээ хүдэлмэри дээрэ дайралдадаг дутагдалнуудые усадхалгада, хүдэлмэриин журам бэхижүүлгэдэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ анхаралаа хандуулдаг байһанаа мэдүүлбэ. Эхэ хонидые харууһалагшад зоотехническэ бүхы эрилтэнүүдые зүбөөр сахин баримталбал, заатагүй хонин бүриһөө хурьга абаха, нооһо хайшалха даабаряа дүүргэжэ шадаха зэргэтэй.

Отделенидэ һайнаар ажалладаг комсомолшууд болон залуушуул яһала олон. Гэбэшье партийна организаци мүртэй урганагүй. Тэдэниие партиин гэшүүн болгохын тула таарамжатай хүдэлмэри хэгдэнэгүй гэжэ наһатай болоһон коммунистнууд Р. Х. Доржиев, С. Б. Раншаева гэгшэд хэлэһэн байна.

Энэ талаар үнэхөөрөөшье бага хүдэлмэри ябуулагдана. Үнгэрэгшэ тоосоото үедэ оройдоол хоёр хүн партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаба. Гадна коммунистнуудай дундаһаа партийна журам эбдэһэн ушарнууд дайралдана. Хоёр удаа суглаанииинь зарлагдаһан болзортоо болоогүй. Юуб гэхэдэ, Б. Бумбеев, В. Холбоев, В. Охотников, Н. Игнатьев гэгшэд суглаандаа ерээгүй. Партийна бюрогой зүгһөө тэдэнтэй шанга хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн байна.

Баруун-Хасууртайн отделениин партбюро хүн зоной дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, ниитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэриие муугаар хүтэлбэрилнэ, ажалай журам бэхижүүлхын тула эрид шууд хэмжээнүүдые абанагүй гэһэн ажаглалта хэмээр.

Тус суглаан дээрэ партбюро шэнээр һунгагдаа. Тэрэнэй эмхидхэлэй заседани дээрэ партбюрогой секретаряар А. Д. Самбаев дахинаа һунгагдаба.

А. АСТРУХАЕВ,
КПСС-эй Хориин райкомой инструктор.

МҮНӨӨДЭР — СОВЕТ КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

АЖАБАЙДАЛНАЙ УЛАМ ҺАЙЖАРНА

Совет Хуулиин һайхана Ороноймнай шарай сэлмэгхэн, — гэжэ Буряад оронойманай мэдээжэ дуунай үгэнүүд ямар гүнзэгы удхатай гээшэб! Жэл бүхэндэ, октябриин 7-ной, СССР-эй Конституциин һайндэрэй дүтэлхэ бүри энэ дуунай үгэнүүдэй ямар хүсэ, ямар ехэ удха шанартай байһаниинь үшөө дахин элирнэ гээшэ.

СССР-эй Конституциин (Үндэһэн Хуулиин) ашаар бидэнэр, совет хүнүүд, нимэ һайхан, нимэ жаргалтай үедэ ажаһуунабди, ажалланабди. Үглөө бүхэндэ үүлэгүй сэлмэг огторгой хаража алтан наранайнь шарган туяа доро ажабайдалайнгаа али бүхы эрхэнүүдые эдлэн, ажаллажа, һуража, хүнижэ, зугаалжа ябаһандаа баяртайбди, жаргалтайбди...

Баяд ноёдой мүлжэлгэ, дарлалта доро байһан Буряад оромнай али бүхы талаараа хүгжэн һалбаржа, хүсэтэ индустриин орон болонхойл. Гансашье манай Утаата нютагые абаад үзэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб. Шэнэ шэнэ байшангууд баригдажа, тосхоноймнай түхэл шарай хараа байса һайжараа. Хэдэн жэлэй урда тээ сомоной Соведэй шэнэ байшан бодхоогдоо һэн. Шэнэ медпункт баригдажа, нютагаймнай зониие баясуулаа. Хүүгэдэй саад, дунда һургуули, интернат, шэнэ магазин, соёлой байшан—эдэл даа, нютагаймнай хүгжэлтые гэршэлһэн шэнэ баригданууд.

Тиихэдэ залуу бүлэнүүд олоор мүндэлэн, ужам томо гэрнүүдые бодхоожо, нютагаа мүн лэ шэмэглэлсэнэ. Хараад үзэхэдэ, Утаата, Далахай тосхонуудта хэды олон шэнэ гэрнүүд баригдаа гээшэб. Жэл ошохо бүри түрэл нютагаа танигдахаар бэшэ болон хүгжэнэ. Мүн хүн зоноймнай тоо олошорно. Хэрбээ 6—7 жэлэй саада тээ эндэхи эхин һургуулида оройдоол 50—60 һурагша тоологдодог байгаа һаа, мүнөө 200 гаран һурагшын һураха дунда һургуули, 70 гаран хүүгэдэй байха интернат нээгдэнхэй.

Тиихэдэ совхозоймнай ажал хэрэгшье манай үеынхиһөө тад ондоо болон хүгжэнхэй юмааб даа. Хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа малшадай ажал нилээд хүнгэн болоо. Сараар гү, али мори тэргээрээ хамаг ажал хүдэлмэреэ хэдэг байһан сагнай үни хада үнгэржэ, трактор, машинын хүнхинөөн холын энэ нютагташье сэдэлээ. Дээдэ болон дунда һургуулинуудые дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд ерэжэ, ажахынгаа ажал хэрэгыень саашань хүгжөөн хүтэлбэрилнэ.

«СССР-эй эрхэтэд үтэлхэдөө, үбшэлхэдөө гү, али гүйсэд, мүн зарим тэды ажал хэжэ шадахаяа болёод байхадаа, төрөлхэн тэжээлдэг хүнөө алдахадаа, материальна тэдхэмжэ абаха эрхэтэй», —гэжэ, СССР-эй Конституциин (Үндэһэн Хуулиин) 43-дахи статья соо хэлэгдэһэнэй ёһоор бидэнэр, наһанайнгаа амаралтада гараһан хүнүүд, гүрэнһөө пенси абанабди. Гэбэшье түрэл совхозойнгоо ажал хүдэлмэридэ туһалалсахая һанаа һаамнай, хэншье маанадые хорихогүй, бүрил һаа дуратайгаар бидэниие дэмжэхэ гэжэ һанахада, сэдьхэлдэ аятай зохид болодог. Бидэнэр ажахыдаа шадаха зэргээрээ туһалалсадаг байнабди. Илангаяа үбһэ хуряалгын үедэ олохон лэ үбгэд, хүгшэднай урдандаа хэжэ ябаһан ажалдаа хамсыгаа шаман орошодог юм.

Бидэндэ, пенсионернүүдтэ, гүрэн түрэмнай айхабтар ехэ анхарал хандуулна гээшэ. КПСС-эй ЦК-да партиин ветерануудтай болоһон уулзалга энэниие тодоор гэршэлнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой энэ уулзалга дээрэ хэлэһэн үгые шагнахадаа, сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй байхын аргагүй һэм.

Дайнай, ажалай, партиин ветерануудые манай нютагта олон. Эдэнэр бултадаа нютаг соогоо хүндэтэй олон тоото ашанар, зээнэрээ хүнүүд юм. Тиимэһээ залуу халаание хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсахы, ажабайдалайнгаа арюун замда гарахадань туһалалсаха манай нангин уялга гээшэ. Бидэнэр нютагайнгаа дунда һургуулитай, комсомольско болон партиин организацинуудтай нягта холбоо байгуулан, нэгэл хэрэг—залуу халааниие һуралсан түлөө оролдонобди.

Шэнэ байдалаа яажа байгуулагдаһан гү, али дайнай жэлнүүдые гансал номууд сооһоо, үгышье һаа, кинонһоо мэдэхэ дээрээ, һурагшад манай хөөрөөе ехэтэ һонирходог. Түрэл ажахынгаа яажа байгуулагдаһаар һонирходог. Би түрэл ажахыдаа бүхы наһаараа, колхоз байхадань түрүүлэгшээр, һүүлээрнь малшанаар, зоотехнигээр ажаллажа ябаһанаа, арбаад жэлэй саада тээ наһанайнгаа амаралтада гараа һэм. Гэбэшье мүнөө ажабайдал, ажал тухайгаа ерээдүйнгөө халаанда хөөрэжэ, тэдэнэй һонор ухаатай, найдамтай бэрхэ мэргэжэлтэд болохо байһандань омогорхон һууxадаашье, Совет Хуулида түшэглэн, тэрэнэй ашаар иимэ жаргалтай ажаһуунабди гэһэн һанал бодолоо һурагшадта дамжуулхые оролдонобди.

И. ЦЫРЕНОВ,
пенсионер, партиин, дайнай, ажалай ветеран.

Захааминай районой Утаата нютаг.

ЖАРГАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Оройдоол арбаад жэлэй урда тээ Улаан-Үдымнай Октябрьска райондо хэдэн дабхар гэрнүүд үсөөхэн харагдадаг бэлэй. Харин һүүлэй үедэ байрын гэрнүүд болон барилгын бусадшье объектнүүд жэрылдэн бодожо эхилээ һэн. Байрын гэрнүүдһээ гадна Улаан-Үдын түргэн туһаламжын больницын комплекс, тамаралгын бассейн, автомобильнуудай техническэ хангалгын станци, хэдэн олон хүүгэдэй саадууд болон дунда һургуулинууд ашаглалгада үгтэһэн байна. Мэнэ һая тамаралгын бассейнтэй, бүдалһаш тиртэй, спортивна залтай, теплицтэй 49-дэхи дунда һургуули үүдэсэ сэлиинэй. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэлээр хангалта, медицинскэ болон худалдаа наймаанай хангалгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтана. Энэ бүгэдэмнай манай үндэһэн хуулиар хангагдаһан эрхэнүүдэй нэгэн бэлэг. Совет түрэ хүн зониие гэр байраар хангахада тон ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

Үнгэрһэн жэлдэ урда жэлнүүдтэл адляар байрын гэрнүүд ехэ олоор ашаглалгада оруулагдаһан байна. Жэшээнь, аяар 6148 хүн шэнэ гэрнүүдтэ түбхинэжэ, 1874 хүн гэр байрынгаа байдалые һайжаруулһан байха юм. Мүн байгша ондошье 800 холо гаран гэр бүлэ шэнэ байраяа толлобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай инвалидууд, олон үхибүүдтэй гэр бүлэнүүд, дайнда наһа барһан хүнүүдэй гэр бүлэнүүд болон бусад мүнөө дээрэ бултадаа гэр байраар хангагдаһан.

Тиихэдэ республикымнай промышленна предприятинууд өөрынгөө хүдэлмэрилэгшэдтэ гэр байрануудые олоор бодхооно. Тодоруулбал, баргша оной хахад жэлэй туршада бүхэдөө 454 байра ашаглалгада оруулагдаа. Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод һаяхана 80 байратай гэр ашаглалгада оруулаа.

Гэхэтэй хамта, барилгын хурдан түргэнөөр хэгдэдэг һаа, мүнөө дээрээ бүхы хүнүүдые гэр байраар хүсэд хангаха аргагүйдэнэ. Зүгөөр совет хүнүүдтэ үндэһэн Хуулиар олгогдоһон эрхые хангахын тула бүхы юумэн хэгдэнэ гэжэ батална шухала.

П. БЕЛЬСКАЯ,
Улаан-Удын городской Соведэй гүйсэдкомой гэр байрануудые буридхэлдэ абалгын, хубаарилгын таһагай начальнигай орлогшо.

ТОО, БАРИМТАНУУД

△ **Совет Социалис Республикануудай Союзай Конституци (Үндэһэн Хуули) 1977 оной октябриин 7-до СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй ээлжээтэ бэшэ долоодохи сесси дээрэ баталан абтаһан байгаа.**

△ **СССР-тэ бүхы засаг арадта хабаатай гэжэ СССР-эй Конституциин 2-дохи статья дотор тодорхойлогдонхой. СССР-эй политическэ үндэһэ һууринь болохо арадай депутадуудай Соведүүдээр дамжуулан арад гүрэнэй засаг бэелүүлдэг. СССР-тэ арадай депутадуудай 51,5 мянганһаа дээшэ Соведүүд тоологдодог, тэндэ 2,3 миллион депутат һунгагданхай. Тэдэнэй дундаһаа 44,2 процентнь хүдэлмэришэд, 24,9 процентнь колхознигууд болоно. Депутадуудай хахад хубинь эхэнэрнүүд, гурбадахи депутат бүхэниинь 30 хүрэтэр наһанай.**

△ **1982 ондо арадай ажахыда ажалладаг зоной 51 процентнь эхэнэрнүүд байгаа. 1981—1982 һуралсалай жэлдэ дээдэ һургуулинуудай студентнүүдэй 51 процентнь, тусхай дунда һургуулинуудай һурагшадай 57 процентнь эхэнэрнүүд байгаа. 1941 ондо арадай ажахын мэргэжэлтэдэй 36 процентнь эхэнэрнүүд байгаа һаа, 1981 ондо 59 процент болоо.**

△ **СССР-эй Конституциин хүсэндөө ороһон сагһаа хойшо КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет Конституцяар хараалагдаһан эрхэтэдэй эрхэ сүлөөе лаб хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн хэдэн тогтоолнуудые баталан абаа. Үйлэдбэриие саашадань дээшэлүүлхэ, арадай хэрэглэмжын эд бараа үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха, элүүрые хамгаалгые, гэгээрэлые, худалдаа наймаае, физкультура болон спортые хүгжөөхэ талаар тодорхой хэмжээнүүд тэдээн дотор хараалагданхай.**

△ **СССР-эй Конституци пенсидэ гараха эрхые лаб хангана. Манай орон дотор эгээл доогуур пенсиин наһан тодорхой югдонхой. Нэгэ предприятида удаан саг соо таһалгаряагүй хүдэлһэнэй түлөө, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай пенсидэ хэгдэхэ нэмэлтэ 10-һаа 20 процент хүрэтэр 1983 оной январьһаа дээшэлүүлэгдээ.**

△ **Орон доторнай гэр байрын ба соёлой ажаһуудалай барилга үргэнөөр ябуулагдана. Гансахан арбадахи табан жэлдэ 50 миллионһоо дээшэ хүнэй гэр байрын эрхэ байдал һайжаруулагдаа. СССР-тэ 1928 онһоо хойшо байрын түлбэри хубилнагүй, коммунальна хангалгые оруулалсан, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бүлэнэрэй олзо доходой 3 процентнь болодог байна. Городой хүн зоной 80 шахуу процентнь аминдаа байрада ажаһууна.**

АШЫЕНЬ ЗААТАГҮЙ ХАРЮУЛХАБДИ

СССР-эй Конституциин (Үндэһэн Хуулиин) 45-дахи статья соо СССР-эй эрхэтэд һураха эрхэтэй гэжэ аржытар бэшэгдэһэн байдаг. Эндэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, манай оронойн эрхэтэн бүхэнэй урда эрдэм шудалха харгы олон тоото һалаануудаараа асатан, тэдэниие эрдэмэй гүн руу даллан уряална гээшэл. Илангаяа, залуушуулай урда эрдэмэй алишье харгы нээлгээтэй. Совет Конституциин ашаар лэ тэдэнэр дуратай мэргэжэлээ шэлэжэ, дуратай ажалаа хэжэ ябана ха юм. Мүнөө үедэ манай орон дотор дунда һургуули дүүргээгүй залуу хүниие олохонь хүшэр. Тиихэдэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн мэргэжэлтэд хэды олон гээшэб! Эдэнэр оронойнгоо экономическа, социальна болон хүдөө ажахын хүгжэлтые түргэдхэн, партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые болон СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсана.

Манай оронойн эрхэтэдтэ эрдэм ном шудалха али бүхы арга боломжонууд олгогдонхой. Эхин һургуулиин һурагшадта түлбэригүй номууд үгтэнэ, малшадай, ажалшадай үхибүүд интернадуудта, гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байгаад һурана. Тиихэдэ жэл бүри хэды олон һургуули, интернадууд баригдана гээшэб. Гансашье манай һурадаг багшанарай институдые абаад үзэхэдэ, жэл ерэхэ бүри хүгжэнэ. Жэшээ болгон дурдаа һаа, хэдэхэн жэлэй саана һуралсалай шэнэ, ужам салуу корпус баригдаа һэн. Мүнөө сагай бүхы эрилтэнүүдтэ хүрэхөөр түхеэрэлгэтэй студентнэрэй хоёр байра бодхоогдонхой, тэндэ мүнөө 4-дэхи, 5-дахи курсын студентнэр байдаг. Богонёор хэлэхэдэ, бидэнэй һураха, ниитын хүдэлмэридэ хабаадаха, амарха бүхы арганууд бии. Ушар тиимэһээ гансал эрхим сэгнэлтэнүүдээр һургуулияа дүүргэжэ, һайн бэлэдхэлтэй багшанар болохо гэһэн зорилго бидэнэй урда табигдана.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөө манай институдай, группын студентнэр бүхы хүсэ шадалаа һуралсалдаа, ниитын хүдэлмэридэ зорюулна. Түүхын ба хэлэ бэшэгэй факультедэй ород буряад хэлэнэй таһагта һурадаг манай группа соошье һуралсалдаа бэрхэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хүбүүд басагад олон юм. Республикынгаа нютаг бүхэнһөө сугларжа, эбтэй эетэй нэгэ бүлэ болон нэгэл хэрэгэй — ерээдүйн халааниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүнүүд болохын түлөө оролдоно гээшэбди. Манай группын комсорг Лариса Балданова аяар холын Ага нютагһаа юм, харин старостамнай Эржена Цыренова республикынгаа нүгөө захын — Захааминай районой басаган. Сергей Ошоров Түнхэнһөө, Цырена Доржиева Яруунаһаа, Дыгшигма Цыденова Хурамхааһаа ерэһэн. Эдэнэй олонхинь малшад, хонишодой үхибүүд болоно. Бишье, юрын хонишоной хүбүүн, Совет Хуулиин мандаһанай ашаар иимэ һайхан үедэ үетэн нүхэдөөроо эрдэм номдо һураха золдо хүртэһэндөө баяртайб. СССР-эй Конституциин ашаар лэ бидэнэр район бүхэнһөө сугларжа, эрдэмэй орьёл өөдэ абиран ябаһандаа түрэл партидаа үнэн зүрхэнэй баяр хүргэн, ашыень заатагүй харюулхабди гэжэ найдуулнабди.

Д. ХОБРАКОВ,
БГПИ-гэй 5-дахи курсын студент.

Совет орон дотор

ХООЛОС НАМАРҺА ЭДЕЭШЭНЭ

КРАСНОДАР. Кубаниин хара хүрьһэндэ ерэхэ жэлэй ургасын үрэһэ хүрэнгэ тараагдана. Тарилгын комплекснуудай экипажнууд намарай хара таряа тарижа дүүргээд, ешмээнэй ба шэнисын полидо гаранхай.

Бригада, отделени бүхэндэ эрдэмтэдэй заабариин ёһоор тарилгын графигууд зохёогдоо. Бүхы полинуудта тарилга хэхэ таарамжатай болзорнууд тодорхойлогдонхой. Энээнэй урда тээ пропашной ургамалнуудай ургаһан полидо хэрээһэпүүлэгдэһэн аргаар үрэһэн тараагдана. Харин паар газарта юрын аргаар тарилга хэнэ. Бураздаада минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдана. Үргэн абасатай агрегадуудые хэрэглэхэдэнь саг алмагдана.

Ороһо таряа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ тухай һанаагаа табиха зуураа, таряашад ороо. һото ургамалнуудай сортнуудта анхаралаа хандуулна. Һүүлэй жэлнүүдтэ ургасынгаа ба шанарайнгаа талаар булигдажа эхиһэн «Безосто 1» гэһэн сортын таригдадаг талмайе хорооҳо зуураа, тэдэнэр «краснодарсиа-57», «олимпиа», «прикубанска» гэһэн сортнуудай тарилгын талмайе үргэдхэнэ.

КАСПИ (Грузиин ССР). Зүүн Грузиин таряашад намарай ургамалнуудые жэгдэ тарижа эхилбэ. Хаа хаанагүй һайнаар элдүүрилэгдэһэн газарта үрэһэн тараагдана.

Олохон ажахынуудта хүрьһэ урбуулангүй хахалха арга хэрэглэнэ. Энэнь гектар бүриин ургасые 3—4 центнерээр дээшэлүүлхэ арга олгоно гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ харагдана. Мүнөө жэлэй ган гасуур зүн гектар бүриһөө 40 центнер хүрэтэр шэниисэ суглуулһан байна.

Таряашад эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэнэ. Оронойн олохон районуудай таряашадта һайшаагдаһан сортнууд ажахынуудта үгтэнхэй. Грузиин селекционернүүдэй бии болгоһон ашаг шэмэ ехэтэй «арагви» гэжэ шэнэ сорт нэмээгээ юм.

Хэдэн хэдэн районуудта урдань хэрэглэгдэдэггүй байһан газарые шанаржуулан һайжаруулжа, намарай ургамалнуудые тарина. Гансахан мүнөө жэлдэ Зүүн Грузида 5 мянга гаран гектар иимэ газар ашаглагдаа юм. Сагареджойско районой таряашад энэ хэрэгэй үүсхэл гаргахадань бүхы районуудта дэмжэһэн байна.

ДАХИН АШАГЛАГДАЖА ЭХИЛЭЭ

КРИВОЙ РОГ (Днепропетровско область). Дзержинскиин нэрэмжэтэ рудоуправлениин «Коммунар» гэжэ үниинэй шахта һаяхан болотор хаагдаха гэжэ байһан аад, мүнөө дахинаа түрүүшүүлэй тоодо оробо. Табан жэлэй эхиһээ хойшо тэрэнэй коллектив түсэбһөө гадуур 50 мянган тонно металлургическа түүхэй эд олзоборилһон байна.

Баян рудагай нөөсэнүүдые дууһан хэрэглэһэн предприятиие дахин һэргээхэ арга боломжо хуушан забойнууд олгоһон байна. Горнягууд магнетитовэ кварцидуудые промышленна гүрмаар болбосоруулдаг болонхой. Энээнэй урда тээ түмэрэй бага дээрэһээнь тэдээндэ гар хүрэдэггүй байһан юм. Мүнөө эндэхи шэнэдхэн заһагдаһан шанаржуулгын фабрикада энэ рудагаар эрхим шанартай концентрат, харин үлөөдэһөөрнь хайр шулуу үйлэдбэрилнэ.

Түүхэй эд дахинаа ашаглажа эхилһэн бусадшье шахтануудай коллективүүд шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэлые халан абана. Энэнь капитальна ехэ гаргаша хэнгүйгөөр, оронойн тон томо түмэрэй рудагай уурхайе үшөө хэдэн арбаад жэл хүдэглэхэдэнь туһалха байна.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ

ПОЛЯРНЫЕ ЗОРИ (Мурманска область). Мурманска областиин «Полярные зори» совхозой ажалшадай хэһэн туршалга амжалтатайгаар түгэсхэгдэбэ. Хойто зүгэй таряан ажалай түүхэдэ түрүүшынхеэ тэдэнэр жэлдэ нэгэл поли дээрэһээ хоёр ургаса хуряагаа юм.

— Хойто зүгэй таряалан ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудал бидэниие үниинэй һанаата болгодог байһан юм, — гэжэ бригадир П. Ушамов хөөрэнэ. —Манай эндэхи тэжээлэй гол ургамал болохо намарай хара таряа хуряаһанай һүүлээр таряалан ерэхэ жэл болотор хооһон байдаг һэн. Мүнөө жэлдэ июлиин тэн багаар, хара таряа хадан сасуу, рапс обёостой холижо тариһан байгаабди. Таряалангай хойноһоо һайн харууһа хэгдэһэн, эдэ ургамалнуудые тарижа ургуулха агротехникын бүхы эрилтэнүүд сахигдаһан байгаа. Тиигэжэ сентябрь һарада обёос ба рапс һайнаар ургажа эхилээ. Намарай хүйтэнэй эхилхэдэшье, таряаланда һаад болоогүй. Совхозой туршалгын поли дээрэһээ хоёр дахин ургаса хуряахада, гектар бүриһөө дунда зэргээр 352 центнер ногоон набша суглуулагдаа. Холын Хойто зүгэй таряан ажалда иимэ юумэн үшөө байгаагүй юм.

«Полярные зори» совхозой таряашадай туршалга Хойто зүгэй газар дайдые хэрэглэлгын ашаг үрые саашадань дээшэлүүлгэдэ тон шухала удха шанартай байха юм, — гэжэ областиин хүдөө ажахын управлениһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэн байна. Энэ дүй дүршэлые Кольско хахад аралай бүхы ажахынуудта нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалагдаа.

ТҮРҮҮШҮҮ... БҮЛЭГ ТОЛГО...

Тоосоото һунгалтын суглаанууд партийна бүлэгүүдтэ боложо үнгэрбэ. Тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэреэ коммунистнууд алишье талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, ажал ябуулгадахи дутагдалнуудаа ёһошолон элирхэйлһэн, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тоб байса тодорхойлһон байха юм. Илангаяа коллектив доторoo ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын гурим сахиха асуудалнуудта анхарал онсо хандуулагдаа. Энэ талаар партийна бүлэгүүдэй шиидхэхэ хэрэгынь яһала олон гээшэ.

Энэ бэшэг соогоо Кабанскын шубуунай фабрикын партийна бүлэгүүдтэ боложо үнгэрһэн тоосоото- һунгалтын суглаанууд тушаа богонихоноор мэдээсэхэ хүсэлтэйбди. Энэ ажахы хадаа район соогоо нилээд томо, үйлэдбэриин олон участогуудтай коллектив мүн. Тус бүхэндэнь шахуу партийна бүлэг байгуулха гэжэ фабрикын партком оролдолго гаргажа байдаг. Тиихэ ёһотойшье. Үйлэдбэриин шухала шухала участок бүхэндэ коммунистнуудайнгаа хүсые адли тэгшээр хубаарилан табижа, тэрэ бүхэндэ бүлэг эмхидхэхэ гээшэ партийна нүлөө улам үргэдхэхэ гэһэн удхатай зорилго болоно бшуу.

Партийна бүлэгэй эмхидхэлшэдээр суг хүдэлдэг хүнүүдтээ хүндэтэй, хүтэлбэрилхы шадамар бэрхэ, ниитын ажабайдалда ходо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг коммунистнууд һунгагдаһан байдаг. Жэшээнь,

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ... ЗЭРГЭ...

ЖЭШЭЭ ХАРУУ...

Коммунист Николай Петрович Борисов ...строй» барилгын управлениин 1-дэхи авто... онһоо жолоошоноор хүдэлнэ. Тэрэнэй курс... томашинада ажаллажа эхилһээр. эгсэ хори... Олон жэлэй туршада автомашина жолоодо... дүршэлтэй болоһон хүн бүгэдэндэ үльгэр... лан хүдэлнэ.

Николай Петрович һайн һанаатай, һай... хамта хүдэлдэг нүхэдтөө, илангаяа залуу... хүргэхэеэл оролдожо ябадаг. Тэрэнэй һурга... лоошо болгоһон хүнүүд олон даа. Тэдэнэй... Бутаков болоно. Борисой партида ороходо... һэн юм. Мүнөө Бутаков профкомой гэшүүн,... амаралтада гарахада, уялгынь дүүргэдэг.

Һаяхана Н. П. Борисов арбан нэгэдэхи ... хубинигаа түсэб коллектив соогоо түрүүлэ... Тэрэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ ... хүртэһэн, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», ...рай магистраль барилсаһанай түлөө» гэһэ... даар шагнагдаһан юм.

Е. БАЛ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. П. Борисов,
М. Мартын...

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

...ТЭ АЖАЛААРАА ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

...мшада партиин гэшүүн ...об хүдөө ажахын үйлэ участогуудта дээрэ хүдэлтэй болоошье haa, ...юо колхоздоо ажаллаажалшадай оролдосоор ...нэй баялиг бии болюм даа. Ажалай ве...сэгнэшэгүй ехэ гэжэ ...hanaгaa хананги ...ледэ, тэрэнэй hүүлээр...лай бодото баатаршал...н нүхэдни олон.

...ын хүгжэлтэдэ хамаг ...роулан, түрэл Юрөө ...hан эрхим ажалшад ...иалис Ажалай Герой...ев, П. Б. Жалсанова, ...он Алас-Дурнын хи...түрүүшынхеэ үнеэн бү...рын килограмм hү haa...ата үльгэр жэшээ ха...ап Цыдендоржиева, ...он жэлэй туршада эр...хонишон Бүтэд Банза...бусад. Эдэнэй ажалай ...ланда жэшээ мэтээр

...ветерануд, тэрэ тоо...уд мүнөөшье ажалай ...н ябахадаа, мүхөөгөө ...й гэжэ оролдоно. Жэ...баатаршалга харуул...медальнуудаар шагнаг...Б. Ч. Цыренов, үни...Ц. Будажапова, респуб...механизатор Д. Б. Жа...ветерануд колхозой ...ицы участогуудта хү...

...залуу халаан тухай ...нуудые хэлэжэ болоно. ...тэдэнэр бидэнэрhээ ...ее үеын өнhөн маши...дон, олонхинь бүтээсэ ...гэшэ. Жэшээлхэ...ист А. Ш. Бамбуев

отара даажа абаад, зуун эхэ хонин бүриhөө зуугаад хурьга абажа түлжүүлээд, залуушуулые хонишодоор хүдэлхые уряалhан байха юм. Тэрэнэй жэшээгээр hүүлэй үедэ отарануудые даажа абаhан залуушуул олон.

Залуушуулые зүбээр ажалда дуратайгаар hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ колхозой ветерануд нилээд хубитаяа оруулалсана. Дүшөөд жэл партиин зэргэдэ ябаhан Ц. Дымбрылова хоёрдохи жэлээ hурагшадай үйлэдбэриин бригадын шеф боложо, хэдэн мянган хурьга зунай үедэ харууhалалсажа хүдэлмэридэнь туhалалсажа байгаа. Иимэ жэшээнүүд олон. Залуу халаан эхэ, эсэгын хэрэгые үргэлжэлүүлэн, саашадаа хамтын ажахын барилгые арьбадхаха гэжэ оролдоно.

Зүгөөр залуу халаание хүмүүжүүлгэдэ зарим тэды дутагдалнууд бии гэжэ сэхыень мэдэрхэ ёhотойбди. Залуу зарим хүбүүд архи намнажа, ажалаа алдана гээшэ. Али үгы haa, нүтөө зариманиинь ажалhaa хулжана. Иимэ үзэгдэлнүүдтэй эбсэшэгүй тэмсэхэдээ, бидэнэр, ветерануд, түрүүшын үгэ абаха ёhотойбди. Суглаанууд дээрэ, хаанашье, хэзээдэшье би зэмэтэние нэрээрнь нэрлэжэ, хойрог ябадалые шүүмжэлдэг зантайб.

«Партиин ветеран бүхэн, ажалай ветеран бүхэн залуушуулай hурган хүмүүжүүлэгшэнь байха ёhотой гэжэл асуудал табигдаха зэргэтэй» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андропов КПСС-эй ЦК-да партиин ветерануудтай болоhон уулзалга дээрэ хэлээ hэн. Тиимэhээ ветеран бүхэй залуушуулай дунда тодорхой нюурнуудые харюусалгата шефтээ абажа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үгэ дээрэ бэшэ, харин үнэн хэрэг дээрээ ябуулха hэшхэлэй уялгатайбди.

С. ДАМБАЕВ,
Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, ажалай ветеран.

ХҮНДЭТЭЙ ХҮНҮҮДЭЙ НЭГЭН

Фабрикын проходнойн хажууда ээлжээтэ «Сахилгаан» хуудаhан гаргагдаhан байжа, үнгэрhэн лэ хүн тэрэнэй хажууда зогсоод, иигэжэ уншана: «Хубиингаа табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн фанговщица Мария Степановна Сухановае амаршалнабди. Дирекци, партком, профком».

Иимэ амаршалга уншагшадай дунда тэрэниие танихагүй нэгэшье хүн байгаагүй hэн. Мария Степановна габшагай бэрхэ ажалаараа үнинэй суурхажа эхилэнхэй юм. Энэ эхэнэртэй хөөрэлдэжэ байхадаа, тэрэнэй аргагүй олон юумээр hонирходогоорнь, үндэр бүтээсэтэ ажал, эдэбхитэй ниитын хүдэлмэри хоёрые таатайгаар элсүүлэн тэгшээр хүдэлдэгөөрнь гайхахаар байгаа hэн.

Мария Хапшаранга hууриндa түрэhэн юм. Анхандаа тэндэ Хяагтын МТС байдаг байгаа. Наушки станци дээрэ долоон жэлэй hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр, Мария МТС-тэ хүдэлжэ эхилээ hэн. Удаань Хяагтада ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын нээгдэтэр элдэб ажалда хүдэлhэншье байха. Теэд яахаб? Тэрэнь Марияе ажабайдалтай гүнзэгыгөөр танилсуулжа байгаа бшуу.

1967 ондо фабрикада фангова цех хүдэлжэ эхилээ hэн. Тэрэл гэhэн сагhаа хойшо М. С. Суханова мүнөө болотор тэндээ хүдэлhөөр юм.

«Манай коллективэй омогорхол» гэжэ бэшэгтэй Хүндэлэлэй самбар дээрэ тэрэнэй нэрэ үргэлжэ бэшэгдэнхэй байдаг болонхой. «Үндэр шанарай мастер» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн энэ нүхэрнай «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордоноор, «Шэн габьяата ажалай түлөө, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн медаляар шагнагдаhан байна.

Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр М. С. Суханова болон тэрэнэй нүхэр басаган А. Б. Дугаржапова хоёрто нютагай промышленностиин министр М. Ф. Завгородняя баяр ёhололой оршон байдалда ордонуудые барюулhан юм. Нүхэд басагад тиихэдэл иимэ үндэр шагналда хүртэhэнөө үшөөл харюулха байхабди гэлсээ hэн.

Харин Суханова хэлэhэн үгэдөө үнэн байжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хубиингаа түсэбые 2 жэл 8 hapa соо дүүргэбэ.

Хайшан гэжэ Мария Степановна иимэ үндэр бүтээсэ түйланаб? Фангова хоёр машинын орондо тэрэ дүрбэн дээрэ хүдэлнэ. Хүдэлжэ байхыень харахада, нэгэшье үлүү, дутуу ябадал гаргагданагүй. Секундашье саг дэмы хосорногүй янзатай.

Арбан зургаан жэлэй туршада фангова цехтэ ехэ хубилалта болоо. Бүтээсэ багатай машина дээрэ нэгэ халаан соо хүсэд бэшэ миил гурбан хубсаhан бүтэдэг haa, мүнөө дүшөөд зүйл нэхэгдэнэ.

М. С. Суханова — арадай депутадуудай городской Соведэй депутат. Предприятидаа hурган хүмүүжүүлэгшэдэй совет хүтэлбэрилнэ.

Е. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. С. Суханова.

Автораай фото.

ҮБШЭНТЭНЭЙ АША ТУhАДА

Улаан-Үдэ хотымнай түргэн туhаламжын больница эрхим hайн столовотой байна. Эрхимээр эдеэ бэлдэдэг хүн эмшэлэгшэhээ дутуугүй гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй гээшэ. Мүнөөнэй мэргэжэл hайнтай докторой аргын хажуугаар шанар hайнтай, саг соогоо бэлдэгдэhэн эдеэ хоол эдижэ байhан үбшэнтэн түргэн hайн болодог, хараа байса шадал тэнхээ ородог байха юм.

Дурсагдаhан больницын столоводо дүй дүршэл ехэтэй олон тогоошон хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Галина Филипповна Зеркацева 27 жэлдэ эдеэ хоол шанагшаар хүдэлhэн намтартай. Тэрээнтэй хамта ажаллажа байhан Любовь Мясникова, Наталья Михайлова гэгшэд мүн лэ бэрхэ тогоошод боложо үрдинхэй.

Тэдэнэй хүсөөр тус столоводо арбан янзын шүлэн шанагдана, долоон хоногой турша соо хорёод ондоо хоёрдохи блюдэ бэлдэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ үбшэнтэнэй хоолоо баримталхада, ямар ехэ удха шанартай гээшэб? Тааруулжа бэлдэгдэhэн эдеэн үбшэн хүнэй hайн бололгодо сэб сэхээр нүлөөлнэ ха юм. Түргэн туhаламжын больницын захиргаан аргалуулжа байhан хүнүүдэйнгээ түлөө али болохоор оролдоно гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ҮГЭДӨӨ ЭЗЭН БАЙХАБДИ

Энэ зундаа байгаалиин уларилай таарамжатай зохид байhан дээрэhээ хонин малнай хэзээ хэзээнэйхиhээ тобир тарганаар искусственна аргаар ороондо оруулгынгаа халуун хаhада хүрэжэ ерэбэ гээшэл даа. Адуулжа байhан хонидойнгоо иимэ байхадань, малшан хүнэй зүрхэ сэдьхэл тэнюун лэ байдаг гээшэ бээ, Тэрэньшье гайхалтай бэшэ.

Манай эхэ хонидой отара үбэл, зунгүй Хан-Жаргалан гэжэ газарта байрладаг. Тойроод бэлшээриимнай газарнууд яhала таатай зохид юм. Холо бэшэхэнэ тарялангай талмай оршодог.

Намартаа тэндэ хонидоо бэлшээн манажа, мүн шадаха зэргээрээ шахан таргалуулнабди. Мүнөө эхэ хониднай өөhэдымнай хүсөөр искусственна аргаар ороондо оруулагдажа байна. Энэ харюусалгата хүдэлмэри нарин нягтаар үнгэргэгдэнэ. Тэрэнэй шанар шэнжэhээ, үрэ дүнгүүдhээ түл абалга ехэнхидээ шахуу дулдыдадагынь мэдээжэ.

Байгша ондо манай отделениин хонишод ажалдаа муу бэшэ дүнгүүдые түйлаа. Хонин бүриhөө түл абажа түлжүүлхэ, нооhо хайшалжа тушааха түсэб дүүргэгдэжэ шадагдаhан байна.

Ерэхэ жэлдэ манай хонишодой урда шангахан зорилгонууд табигдана. Хонин бүриhөө түл абажа түлжүүлхэ, хурьгадаа эхэhээнь hалгаахадаа, 19 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгохо гэhэн хүсэл бии. Мүн нооhошье хайшалан абаха түсэб дүүргэгдэхэ ёhотой.

Эдэ бүгэдые хүсэндэнь хүргэжэ, хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тула нэн түрүүн ерэхэ үбэлжэлгэдэ эрхим hайн бэлэдхэл хэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үбhэ хулhамнай газаагаа асарагдан сомогдонхой. Хонидоймнай үбэлэйнь байранууд заhабарилагданхай даа.

Манай совхозой зооветеринарна мэргэжэлтэд хонишодойнгоо hуудал байдал hайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг, соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд бидэнэй мартангүйгөөр ерэжэ, концертнүүдые харуулдаг, лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, үбдэбэлнай эм домоор хангадаг, манай захилаар хэрэгтэй эд бараа асардаг. Мэнэ гэhээр малай үбэлжэлгэ эхилхэнь. Энэ харюусалгатай үедэ дээрэ дурсагдаhан нүхэд урдынхидаал адляар малшадтаа анхарал ехэтэйгээр байха бэзэ гэжэ найданабди.

Тээсгэн манай Үдын совхозой Баянголой отделениин коллективэй хамтын суглаан болоо hэн. Тэрээн дээрэ ажалай жаяг журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаhан, ниитын гүрим эбдэгшэд, ажалда хайша хэрэгсээр хандагшад тухай шанга шүүмжэлэл, хөөрэлдөөн болоhон байна. Тэрэ суглаанай хүдэлмэридэ хабаадалсан hуухадаа, түрэл совхозоо бүри баян бардам болгохын тула хамаг хүсэ шадалаа хайрлангүйгөөр тэмсэхэ ёhотойбди гэжэ үнэн зүрхэнhөө мэдэрэн байгаа бэлэйб. Тон тиимэhээ хэлэhэн үгэдөө эзэн байжа, тэрэнээ эрхим ажалаараа бэелүүлхэ зэргэтэйбди.

Ш. ГУНТЫПОВ,
Хоринии районой Үдын совхозой хонишон.

Хоринии район.

«Бурятэнерго» управлениин «Энергетик» гэжэ профилактори-санаторидо жэл бүри хэдэн зуугаад хүн амарна, бэеэ эмшэлүүлнэ.

Илангаяа эдеэ хоол бэлдэгшэдтэ амаржа байгшад ехэ баяр баясхалан хүргэдэг. Юуб гэхэдэ, тогоошон Раиса Михайловна Голубинец элдэб янзын амтатай хоол бэлдэдэг. Олон жэлэй туршада тогоошоноор хүдэлдэг Любовь Васильевна Астраханцева тэрэнэй баруун гарынь юм. Дүршэл ехэтэй тогоошод залуушуулай hурган хүмүүжүүлэгшэд юм. Любовь Кошелева Любовь Шмигельская хоёрые тэдэнэр хажуудаа хүдэлгэн, өөhэдынгөө мэргэжэлдэ hургажа байна. Профилактори-санаториин эдеэ хоол бэлдэдэг бригада коллектив соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хэдо түрүү hуури эзэлдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тогоошон Л. В. Астраханцева.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ХАЛУУН ХАhАДА ХАМАГАЙ ХАБААДАЛГА

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Байгша оной гурбадахи кварталай hүүлшын сентябрь hapa дүүрэшэбэ. Энэ хүдөө нютагта тон харюусалгатай, халуун хаhа байгаа. Юуб гэхэдэ, ургаса хуряалгын, ниитын адууhа малда тэжээл бэлэдхэлгын ябажа байhан, гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха гурбадахи кварталай түсэб дүүргэлгын шиидхэхы үе байгаа гээшэ.

Харин үнгэрөөшэ hapa ехэ хүндэ, хүдөө ажахын хүдэлмэри ябуулгада таарамжагүй, хура бороотой байшоо гээшэ. Хэды тиигэбэшье haaнь, республикымнай олонхи ажахын коллективүүд оншо аргынь олоод лэ эдэ шухалын шухала кампанинуудые урагшатайгаар ябуулаа. Энээн тухай бэшэгүүд газетымнай редакцида үдэр бүри олоор ороо.

«Энэ жэлдэ манай совхоздо 3010 гектар тарялангай талмайhaa ургаса хурягдаха юм. Поли дээрэ 23 комбайн хүдэлнэ. hүүлэй үедэ бороо хура ехээр орожо, хуряалгын хүдэлмэридэ haaд тохёолдуулна. Тиигэбэшье И. Б. Шобоевой, М. Ц. Илдаковой, Б. Р. Онхоновой звеногойхид оролдосотой hайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Таряа хуряалга шатовска онол арга хэрэглэн хэгдэнэ. Мухаршэбэрэйхидэй үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн манай механизаторнууд гектар бүриhөө 14 центнер таряа суглуулжа абаха зорилготой» гэжэ Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозhоо А. Бидагаров бэшэнэ.

Колхоз, совхозууд ургаса хуряалгатай жэгдэ гүрэндөө таряа, хартаабха, овощ худалдаха зорилготой. Эдэ продукнуудые худалдаха түсэб дүүргэхэ гээшэ ажахы бүхэнэй түрүүшын уялга болоно. Тиимэhээ олонхи газарта энэ хүдэлмэри муу бэшээр ябажа байна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз районойнгоо ажахынуудhaa урид гүрэндэ таряа худалдажа эхилээд, hүүлэй мэдээсэлэй ёhoop, хэдэн зуун тонно худалдаад байна гэжэ тус районhoo Д. Гармаев мэдээсэнэ.

Хартаабха — хоёрдохи хилээмэн гэжэ хүнүүд дэмы хэлсэдэггүй. Хүн зоной эдеэ хоолдо оруулагдадаг, малай тэжээл болгогдодог хартаабха энэ жэл хаа хаанагүй hайнаар ургаа. Тэрэниие гээлтэ, хоролтодо оруулангүй малтажа абахын тула шанга тэмсэл хэгдэжэ байна. Энээн тухай Баргажанай районhoo Ц. Хобракова иигэжэ мэдээсэнэ:

Энэ жэл Шидханай совхозой хартаабхашад бүхы поли дээрээ баян ургаса ургуулаа. Виктор Николаевич Орловой хүтэлбэрилдэг звено 200 гектарhaa 2000 тонно хартаабха абахаар багсаана. Хартаабха хуряаха комбайнда хүдэлдэг механизаторнууд Александр Попов, Илья Резников, Константин Гусев гэгшэд үдэр бүри нормоёо үлүүлнэ. 6 мянган центнер хартаабха гүрэндөө худалдаха, 5 мянган центнер үрэhэндэ хадагалха, үлөөшынь холимол силосто хэрэглэхэ, мүн гахайнуудай, haалинин малай тэжээлдэ гаргаха гэжэ совхозой хартаабхашад шиидэнхэй.

Таряа, хартаабха, овощ хуряаха, эдэниие гүрэндэ худалдаха хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар республика соогоо үүсхэл гаргаhан Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхоздо, Хоринии районой Хүрбын совхозой Тээгдын отделенидэ, Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Хяагтын районой «Дружба» колхоздо, Улаан-Үдын районой Оронгын совхоздо, Загарайн районой «Дружба» колхоздо, Кабанскын районой Ойморой совхоздо, Прибайкалиин районой «Зырянский» совхоздо ургаса хуряалгын хүдэлмэриин ямараар ябажа байhан тухай хүдөө бэшэгшэд В. Ширдармаев, Г. Цыренова, О. Ильин, В. Доржиев, Д. Николаев, С. Вторушин, П. Халтанов гэгшэд бэшэhэн байна.

Зундаа республикымнай харьяата газар дээрэ хуратай, бороотой байжа, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри удаараад, таряа болон бусад ургамалнуудые хуряалтатай жэгдэрээ. Тиигэбэшье олонхи ажахынууд энэ шухала хүдэлмэреэ удааруулангүй ябуулаа, мүнөөшье ябуулжа байна. Хэжэнгын районой Могсохоной совхозой үбhэшэд энэ жэлдэ хараалhан түсэбөө дүүргэбэ гэжэ тэндэhээ соносхобо. Тэдэнэр 4814 центнер үбhэ хуряаха түсэбтэй аад, 4837 центнертэ хүргөө. Тиигэбэшье эндэхи үбhэшэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэлжэлүүлhээр. Б. Ж. Дубшановай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд Нуурай-Адаг, Ожорhото гэжэ нютагуудай ногоо сабшажа абаад, мүнөө Могсохон гэжэ түб hуурин шадарай үбhэ ногоо хуряажа байна.

Байгша оной нэгэдэхи, хоёрдохи кварталнуудта республикымнай хүдөөгэй ажалшад эршэтэй hайнаар хүдэлжэ, Бүхэроссиин социалис мүрысөөндэ зоно соогоо илаад, гүрэн түрын үндэр шагнал хайрада хүртөө бэлэй. Түйлаhан амжалтануудаа арьбадхахын тула тэдэнэр баhал шанга тэмсэл хээ. Тиин кварталай түсэб, уялгануудые дүүргэhэн район, ажахынууд олон. Һаяхана Хурамхаанай районhoo иимэ мэдээсэл абтаба:

«Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа горитойхоноор оруулха гэжэ шиидэhэн Хурамхаанай районой ажахынуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эндэ hүүлэй үедэ түсэбөө уридшалан дүүргэhэн коллективүүд улам олошорно. Тэрэшэлэн Аргатын совхозой haaлишад гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые эгсэ дүрбэн hараар уридшалан дүүргэhэн байна. Тус совхоз жэлэй эхинhээ хойшо тоhоной заводто 10 мянган центнер hү тушаагаа. Эдэнэр байгша оной эсэс болотор 500 центнер hү түсэбhөө гадуур тушааха зорилготой.

Мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудай дүүргэлтэ ехэнхидээ үбэлжэлгэдэ ямар бэлэдхэл хэhэнhээ, тэрэниие хэр зэргээр үнгэргэhэнhөө дуулдыдаха гэжэ малшан бүхэн hайса ойлгоно. Тиимэhээ тэдэнэй олонхинь энэ шухала кампанида эртээнhээ бэлэдхэл хэнэ. «1982—1983 онуудай үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэhэнэй ашаар лэ бидэнэр нэгэшье мал гарзалуулангүй, үнеэн бүриhөө тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд, үбэлэй hарануудта hү haaxa түсэбөө 110 процент дүүргээ hэмди», — гэжэ Хоринии районой Хүрбын совхозой Тээгдын МТФ-гэй бригадир, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Г. Закирова бэшэнэ.

Журам заршам бэхижүүлхэ талаар партиин Центральна Комитедэй ноябриин (1982 он) Пленумэй эрилтэнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой заабариие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар газетымнай уншагшад болон хүдэлмэришэд, хүдөө бэшэгшэд hонирхолтой дурадхалнуудые оруулна. Эндэ бригадна ба хамтын подрядта коллективүүдэй орохо угаа ехэ удха шанартай гэжэ судна бүтээлгын заводой 5-дахи цехэй хүдэлмэришэн С. Санжацыбиков, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор П. Гылыков, Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэ Е. Божедомов болон бусад тон зүб бэшэнэ.

Ургаса хуряалгын, тэжээл бэлэдхэлгын, гүрэндэ хүдөө ажахын продукцинуудые худалдаха хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта, хүдөөгэй ажалшад хойто жэлэйнгээ тарилгын үрэhэ хүрэнгэ хаана, намарай паар хахална, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлнэ. Дурсагдаhан шухала кампанинуудай ябаса тухай газетэмнай номер бүхэндөө үргэнөөр харуулха. Тиихэдэ мүнөө поли, тоог, фермэ отара, гүүртэнүүд дээрэ хүдэлжэ байгшадые соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай болон бэшэшье эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ямараар хангажа байдагта анхарал ехээр табигдаха. Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, газетымнай уншагшад болон эдэбхитэд эдэ асуудалнуудаар манда hонирхолтой материалнуудые эльгээжэ байха бэзэ гэжэ найданабди.

АХА ХҮРЭХЭ АРГАГҮЙ БЭРХЭТЭЙЛ

Хонгор hайхан зунай нэгэ үглөөгүүр Улаан-Үдынгөө шэнэ аэровокзалые шэнжэлэн үзэжэ, бахархан hайхашаажа байгаа бэлэйбди. Ушарынь гэхэдэ, 485-дахи рейс самолёдоор аглагхан нютаг Ахаяа орохо hанаатай эндэ сугларhан байгаа бшуубди. [illegible]

Ниидэхэ ёhотой сагhаа дүрбэн часаар хойшолуулагдаhан самолёдто эрэхэдэмнай, тэрэнэй эбдэрхэй байба. Аамаа халуун наран доро 32 хүн хоёр часай туршада [illegible] хүлеэгээд, hөөргөө вокзалаа бусаха багтай болобо. «485-дахи рейс [illegible]» гэhэн соносхол [illegible] дуулдаба. [illegible]

тэшьегүй бэлэй. Теэд часhаа үлүүтэй саг соо агаарта hэжэрүүлhэнэй hүүлдэ hөөргөө газартаа буухадаа, үнеэхил түрэл ниислэлдээ байгаа hэмди. [illegible]

лоно хэбэртэйбди. Тиигэhээр байтарнай, 485-дахи рейс Хэрэн хүрэтэр ошохо болобо. Теэд тэрэ самолет бидэниие хангаха байлтай гү? Хэрэнhээ [illegible]

[illegible]

В. БИЛЬТАГУРОВ.

Ахын район.

Агаhаа ерэhэн бэшэг

ЭЛЕКТРО-ГАГНУУРШАН ЭДИТЭЙ

Шэтын областиин Агын национальна округой Дульдаргын районой «Родина» колхозой Зүдхэли нютагта Цырен Цыремжитов гэгшэ ажаhуудаг. Мүнөө тэрэ 46 наhатай. Бүхы наhаяа колхоздоо ажаллаhан, трактористаар, шофёроор, автомашинын жолоошоноор хүдэлhэн юм. Мүнөө электро болон газо-гагнууршаар хүдэлнэ.

Хүдөө нютагта иимэ мэргэжэлтэй хүнүүд үсөөн. Тиимэhээ тэрэ нютаг нугадаа [illegible] болонхой. Тэрэнэй [illegible] Жэлэй дүрбэн сагта: хабарай тарилгын, тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын, малай үбэлжэлгын үедэ ГАЗ-53 түхэлэй автомашинын хойно электро-гагнуурай түхеэрэлгэ шэрээд, механизатор, малшадта үдэр, hүниие мэдэнгүй туhа хүргэжэ ябадаг.

Б. ДАШИБАЛБАРОВ.

Шэтын область.

«БУРЯАД ҮНЭН»
газетэдэ бэшэгдэhэнэй hүүлээр

ХЭМЖЭЭНҮҮД ХАРААЛАГДАБА

Манай газетын августын 16-най номерто «Ами наhанай юунhээшье хүндэ» гэжэ гаргагдаhан статья толилогдоо hэн. Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой зарим эмхи зургаанууд болон предприятинууд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1980 оной майн 20-до гаргаhан тогтоолой үндэhөөр олоной уhанда ородог газарнуудта абаралай албанай постнуудые хүдэлөөгүйгөө ОСВОД-ой эхин эмхинүүдые байгуулагдаагүйгөө уламжалан, уhан дээрэ хүнэй амии наhантай холбоотой аюулнууд тохёолдоно гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэhэн байна.

Тэрэ статьягай үндэhөөр Советскэ райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Яковлева редакцида иимэ харюу үгэбэ:

«Хүн зониие уhанай аюулhаа hэргылэн хамгаалгые хангаха тушаа хэмжээнүүдые абаха тухай Советскэ райгүйсэдкомой шиидхэбэриин ёhоор районой дэбисхэр дээрэхи найман предприяти абаралай 1—2 постой заабол байха ёhотой байна. Харин «Электромашина», судна бүтээлгын завод хоёрhоо бэшэнүүд хаанаашье абаралай пост эмхидхээгүй байжа, хүтэлбэрилэгшэдынь заагдаба. Энэ хэрэгтэ районой ОСВОД-ой зүгhөө хиналтын hула байhанай гэршэ мүн. Тиимэhээ республиканска болон районой ОСВОД-ой байгууламжанууд хүн зониие уhанай аюулhаа абараха, бүхы хүдэлмэреэ гүримшүүлхэ, hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараалаа».

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXXVIII СЕССИ ДЭЭРЭ СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Совет делегациие толгойлогшын орлогшо, СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ О. А. Трояновский ООН-ой Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ энэ үгын текстые соносхон уншаба. Тусхайлбал, энээн дотороо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Манай түби дэлхэй айхабтар ехэ хэмжээнэй буу зэбсэ... һээ нахиин хотойжо байна. Үзэгдөө дуулдаагүй ехэ һандаргахы хүсэн эндэ бии. Хэрбээ энэ буу зэбсэгэй хэрэглэгдэхэ аюулай тохёолдоо гэээшэ һаань, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын хуби заяан түбэг бэрхэшээлдэ орохо-доо магадгүй. Уласхоорондын байдалые улам орёо түгшүүриитэй болгодог хүсэнүүдэй бүри эдэбхижэжэ байха үедэ дэлхэй дээрэхи байдал улам шахардуу шанга болоно.

Үхэлэй аюулта асари ехэ буу зэбсэгэй нөөсэлэгдөөд байха үедэ эдэ хүсэнүүдэй иимэ холын бодолгүй ябуулганууд дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалда уршаг тойбо татана.

Дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн зорилго мүнөө илангаяа шухала удха шанартай асуудал болоно бшуу.

Ядерна дайнай аюулай бүхы хүн түрэлтэндэ тохёолдуулагдажа байха үедэ эб найрамдалые сахин хамгаалха тухай оролдолго гаргаха гэээшэ политическэ гол шухала шиидхэбэринүүдэй нэгэниинь болоно.

Бүхы түбинүүд дээрэ дайн дажарта эсэргүү арадуудай тэмсэл үргэдэнэ, эб найрамдалые хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй эдэбхи үргэнэ. Энэньшье ойлгосотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, хүнүүд ерээдүй байдалайнгаа түлөө һанаагаа зобонгүй байжа шадахагүй ха юм.

ООН-ой Уставай үг зорилгонууд болон гол ёһонуудаар нэбтэрүүлэгдэһэн амгалан тайбан байдал тогтоохые эб найрамдалда дуратай олонхи оронуудай оролдожо байгаашье һаань, энэ эмхиин зарим гэшүүн-гүрэнүүд тад һөөргэ хараа шэглэл баримтална. Вашингтоной үүдхэһэн НАТО-гай бүлэглэлэй шиидхэбэринүүд энээнние элирхэйлэн гэршэлнэ. Тэдэнэр сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо, хүсэ хэрэглэхэ, бусадые зонхилхо политика бэелүүлжэ байнхай.

США-гай ба НАТО-гай ядерна погребууд соо буу зэбсэгүүд багтахаяа болинхой. Тиигээшье һаань, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээнээр.

Ядерна буу зэбсэгүүдые, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые улам ехээр гаргана Гутамшаг муухай нейтронно ба химическэ шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые нөөсэлнэ. Замбуулинай дайдада, замбуулин сооһоо сэрэг дай хэхэ түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргахые һанаашална.

Ядерна буу зэбсэгүүдые, тодорхойлбол, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые — «Першинг-2» болон далита ракетэнүүдые Баруун Европодо—СССР болон тэрэнэй союзнигуудай хилэдэ дүтэхэнэ тараан тодхохые хараална.

Дэлхэйн урда болон зүүн зүг тээшэ анхаралаа хандуулаа һаа, ямар бэ? Тэндэ хуурай газар болон уһан дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые дэлгэрүүлэн тараана. Үргэн ехэ газар дээрэ—Диего-Гарсиһаа Окинава хүрэтэр, Индиин болон Номгон далайнуудай үргэн нэлэнхы уһанай нюруу дээрэ эдэ бүгэдые бэелүүлжэ байна.

Дайн дажарта үргэн дэлисэтэйгээр бэлэдхэл хэжэ байһанаа сагааруулхын тула зорюута хёмороо зүришэлдөө үүдхэнэ. Тиихэдээ бүдүүлиг муухай хардалга гүрдэлгэнүүдые һүжэрөөн дэбэргэнэ.

Урда Корейн самоледой СССР-эй агаарай дайда руу нэбтэрэн ороһон уршагта үйлэ хэрэгтэ манай зүгһөө залан сэхэ сэгнэлтэ үгтөө һэн гэжэ үгэ дотор саашадаа хэлэгдэнэ.

Гүрэнүүдэй бэеэ дааһан байдалда, хилэнүүдэйнь ойроо хүртэшэгүй байлгада халдаха эрхэ хэндэшье үгтөөгүй. Энэ хадаа уласхоорондын ёһо гуримые хазагайруулһан ушар болоно. Манай хилэнүүдые эбдэхэ гэһэн һэдэлгэнүүдые гаргагшад энээнэйнгээ түлөө харюусаха байһанаа ойлгохо ёһотой.

Ю. В. Андроповой һаяхан хэһэн мэдүүлгэ дотор эдэ бүхы асуудалнуудта шууд сэхэ харюу үгтэһэн байгаа.

Жэшээнь, Дүтын Зүүн зүгтэ арабуудта зүрюу харша шэнэ ябуулгануудые США үүдхэнэ, палестин арадай үндэһэн эрхэнүүдые хашана харшална. Энэ райондо сэрэгүүдээ үргэнөөр татажа, сэрэгэй хамаарасалга хэхые оролдоно. Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудые тухиран дэмжэнэ. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ сэрэг дайнай аюул улам һүжэрөөн дэбэргэдэжэ байна. Эдэ бүгэдэнһөө тус районой арадуудай ажабайдалай аша туһа, уласхоорондын аюулгүй байдалай аша туһа хохидоно.

Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхан зайсуулхын түлөө, араб арадуудай үндэһэн эрхэнүүдые, тэрэ тоодо өөһэдын гүрэнние байгуулха талаар Палестинын араб арадай эрхэнүүдые хангахын түлөө, эндэхи оршон байдалые үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэхын түлөө, хабаатай бүхы талануудай тэрэ тоодо палестин арадай ори ганса хуулита түлөөлэгшэ болохо ООП-ой хабаадалгатайгаар Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа уласхоорондын конференци зарлахын түлөө Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ.

Гадаадын зонхилогшодой мэдэлдэ орохые хүсөөгүй газарнуудта Холбоото Штадууд авианосецуудаа, линкорнуудаа эльгээнэ. Тэдэнэй сэрэгэй корабльнууд бэеэ дааһан байдалтай олон оронуудай эрьенүүд шадараар һүндэлнэ.

Афганистандахи байдалые гуримшуулан шиидхэлгэдэ һаад тойбо татаха гэһэн ябадал уласхоорондын байдалые улам түгшүүриитэй болгоно бшуу. Демократическа общество байгуулжа, дундуур зуун жэлнүүдэй харанхы мунхаг байдалһаа гарахые афган арадай хүсэхэдэнь, дурагүйдэхэ хүнүүд олдоно.

Афганистанай Демократическа Республикын правительствын дурадхалнуудай үндэһэ һуури дээрэ Афганистандахи байдал шиидхэгдэхэ ёһотой. Советскэ Союз энэ үндэһэ һууриинь бүрин хүсэдөөр дэмжэдэг юм. ДРА-гай хэрэгүүдтэ гадаадаһаа али бүхы хамааралсалгада эсэс табигдаха зэргэтэй.

США-гай милитарис хараа шэглэлһээ уламжалан уласхоорондын байдал шахардуу шанга болоно байна гэжэ Ю. В. Андропов һаяхан мэдүүлгэ хэхэдээ тэмдэглээ һэн. Бусад гүрэнүүдэй болон арадуудай аша туһые тоонгүй, Америкын Холбоото Штадууд дэлхэй дээрэ ээрхэн зонхилхо, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтые гэдэргэнь эрьюулхэ гэһэн һэдэлгэ гаргана. Эдэ бүхы гутамшаг ябуулгануудые зайсуулан сараха шухала.

Энэ зорилго бэелүүлхын тула Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ оронууд өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэнэ.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлажа, оршон байдалые гуримшуулан һайжаруулха гэээшэ тон харюусалгатай зорилго мүн.

Ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын зарим оронуудта тараан тодхохо гэһэн США-гай түсэбүүд, НАТО-гай хархис ябуулганууд энэ түбидэхи, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ байдалые бузарлана. Эдэ түсэбүүдые бэелүүлгэ бүхы Европын, уласхоорондын байдалые улам түгшүүриитэй болгохо, ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ аюул тохёолдуулна.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые үгы хэхэ түсэбүүдые бэелүүлхэ шухала гэжэ тоолонобди. Энэ асуудалые таарамжатай зохидоор шиидхэхын түлөө һанамжаяа Советскэ Союз мэдүүлээ һэн. Зүгөөр НАТО-гай оронууд иимэ шиидхэбэри абахаар бэлэн бэшэ байһанаа мэдүүлнэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ али бүхы шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Европодо тараан тодхолгоһоо арсаха, СССР болон НАТО-да бии байгаа бүхы түхеэрэлгэнүүдые багсаамжалхада 3 дахин хороохо гэһэн дурадхал оруулаа һэмди. Тиигэбэл Европые энэ буу зэбсэгһээ гүйсэд сүлөөлхэ замай гурбанай хоёр хубинь гаталагдаха байгаа.

Үгэеэ ойлголсохо хүсэлэнтэй байһанаа һаяхан Советскэ Союз дахинаа мэдүүлээ һэн. Зүгөөр США болон тэрэнэй НАТО-гай союзнигууд иимэ һанал бодолыемнай дэмжэнэгүй.

Советскэ Союз, Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүд сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдоногүй, тиин бидэнэрһээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохыень зүбшөөхэгүйл. Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-эй дурадхалнуудаар энэ хандаса нэбтэрэнхэй байна.

Эдэ бүгэдые хүтэлбэри болгон, Советскэ Союз «Ядерна дайе буруушаан шүүмжэлгэ» гэһэн хойшолуулашагүй шухала асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулхые дурадхана.

Ядерна дайе буруушаалга ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха бодото алхамуудаар батадхагдаха ёһотой.

«Ядерна буу зэбсэгүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөхэ» гэһэн шухала асуудалые Советскэ Союз ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табина.

«Замбуулинай дайдада, замбуулин сооһоо Газар руу хүсэ хэрэглэлгые хороохо тухай договор баталха тухай» совет дурадхалые энэ сессиин үзэмжэдэ табилга шухала удха шанартай байна.

Варшавска Договорой ба Хойто Атлантикын бүлэглэлэй гүрэнүүдэй хоорондо сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй, амгалан тайбан харилсаа холбоо тогтоохо тухай договор баталха талаар соцкалис оронуудай оруулһан хамтын дурадхалые онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Ямаршье буу зэбсэг хэрэглэхэгүй гэһэн уялга этигэл найдал олгохо ёһотой.

Ниитэ Европын зүблөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалга амжалтатайгаар дүүрэз. Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актын, мүн Мадридтахи уулзалгын гол ёһонуудаар Европодохи байдалые гуримшуулан шиидхэхэ шухала.

Уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулгада, ядерна дайнай аюулые зайсуулан саралгада дэлхэйн томо ехэ гүрэн—Хитадай Арадай Республика бага бэшэ үүргэ нүлөө үзүүлжэ шадаха байна. Хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, мүн эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ гол шухала асуудалнуудаар Советскэ Союз Хитадтай политическэ хөөрэлдөө хэхээр бэлэн лэ.

Уласхоорондын эб найрамдалые сахин хамгаалха талаар Азиин, Африкын ба Латиин Америкын оронуудай улам ургажа байгаа үүсхэл эдэбхиие пайшаанабди.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай хүдэлөөе толгойлдог Индиин эб найрамдалта политика олоной нэрэ хүндэдэ хүртэнхэй. Советскэ Союз тэрээнтэй бата хани барисаатай, нягта харилсаа холбоотой.

Мүнөөнэй уласхоорондын орёо түгшүүриитэй байдалда уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха талаар ОСН-ой бүхы нэрэ хүндые, арга боломжые хэрэглэхэ гэээшэ тон шухала гэжэ үгэ дотор хэлэгдэнэ. ООН-ой Уставай үндэһөөр ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи эб найрамдалые, харилсаа холбоое хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин хүсэлэл оролдолгонуудые Советскэ Союз залан сэхээр дэмжэдэг байгаа, саашадаашье дэмжэхэ юм.

ОКТЯБРИИН 7 — ГДР-эй НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР — РЕСПУБЛИКЫН ҮДЭР (1949 он)

НҮҮРҺЭ МАЛТАЛГАДА — РО...

Национальна һайндэрые—Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 34 жэлэй ойе үгтуулан абаһан социалис уялгануудаа элдэб предприятинуудай дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн тухай ажалай элидхэлнүүд оронои бүхы заха булангуудһаа ороно. Немец социалис гүрэнэй арадай ажахын хурдан түргэн хүгжэлтэ тухай, шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр үйлэдбэриин ашаг үрын дээшэлүүлэгдэжэ байһан тухай тэдэнэр элитээр гэршэлнэ. Үндэр дүнгүүдые туйлахын түлөө орон дотор дэлгэрһэн хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ гол һалбаринуудай комбинадууд болон предприятинуудай ажалшад дабшана.

ГДР-эй горнягуудай амжалтанууд энээнэй толотомо гэршэ жэшээ болоно. Үнгэрһэн жэлдэ тэдэнэр 276 миллион тонно хүрин нүүрһэ малтаһан габьяатай. Тиин мүнөө жэлдэ тэдэнэр энэ дүнгөө үлүүлхэ, 280 миллионһоо дээшэ тонно түлишэ малтаха гэжэ үгэеэ үгэһэн байна. Нүүрһэнэй уурхайнууд дээрэ микроэлектронико, мүн тэрэшэлэн промышленна робот болон манипуляторнуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые хүнгэдхэхэ, тэдэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэээшэ тус уялгые дүүргэхэ гол нүхэсэл мүн гэжэ эндэ тоолодог.

Энэ талаар эли бодо амжалтанууд туйлагдаа. Жэшээлбэл, Котбус округой шулуун нүүрһэнэй «Зефтенберг» гэжэ комбинадта хүдэлдэг уралан нарижуулгын хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын предприятида бүтээгдэһэн ашаа тээхэ тусхай робот амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тэрэ хүдэлжэ байһан транспортерто нүүрһэ ашаалдаг. Иимэ автомат туһалагша бүхэн 5-һаа үсөөн бэшэ хүдэлмэришэдые сүлөөлжэ, ондоо ажалда хабаадуулха арга олгоно. Мүнөө жэлэй эсэс тээшэ шулуун нүүрһэнэй элдэб уурхайнуудта дүн хамта 70 гаран иимэ «булад хүдэлмэришэдэй» хүдэлдэг болохо баримтые анхармаар байна.

Нүүрһэнэй уурхайнуудта үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ микроэлектроникын дүүргэдэг үүргэ тухай ГДР-эй нүүрһэнэй ба элшэ хүсэнэй промышленностиин министрэй орлогшо Харри Бернштейн хөөрэжэ үгөө һэн. Жэл соо 100 миллион кубометр түлишэ малтаха хүсэтэй 60 метр ута конвейернүүдые жэшээ болгон харуулба. Вельцов-Зюдэй уурхайн шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ба уралан нарижуулагшадай коллектив иимэ конвейертэ электронно-тоолон бодолгын түхеэрэлгэ тодхожо туршаһан байгаа. Тиигэжэ энэ техникэ бүри һайнаар хүдэлдэг болоһон, һаатахаяа болиһон байха юм. Тиимэһээ нёдондо жэл тус конвейер 112 кубометр нүүрһэ малтажа, даабаряа үлүүлээ һэн.

Уралан нарижуулгын иимэ хэрэгсэлнүүдые зохёожо бүтээхэдээ, нэбтэрүүлхэдээ, шэнэ юумэ үүсхэгшэд ба уралан нарижуулагшад «шэнэ техникэ ашаглаа» гэжэ хэлэжэ болохо юм гээд Х. Бернштейн тэмдэглэбэ. Үйлэдбэридэ микроэлектронико ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлхэ харюусалгатай зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ тус һалбариин хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэ...

· ТАСС · АПН ·

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЯПОН-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРА

ТОКИО. Япон-совет хани барисаанай заншалта һара Японодо эхилбэ. «Япон—СССР» гэжэ бүлгэм тэрэниие эмхидхэһэн байгаа. Совет арадай ажабайдалтай, тэрэнэй туйлалтануудтай, СССР-эй олон арад түмэнэй соёл болбосоролтой үргэн олониитые танилсуулха хэмжээ ябуулгануудай үргэн ехэ программа табигдаһан байгаа. Агууехэ Октябриин социалис революциин 66 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һарын программа үргэн ехэ, элдэб янза байха юм. Дуушад болон хатаршадай бэлиг шадабари харуулагдаха, хүгжэмтэ ба уран һайханай коллективүүдэй мэргэжэл шадабаритай танилсалга эмхидхэгдэхэ, фильмүүдэй фестиваль, хани барисаанай үдэшэ үнгэргэгдэхэ байна. Пианист М. Вокресенскиин концерт 12 хотодо үнгэргэгдэхэ, Свердловскын болон Эрхүүгэй уран һайханай дуу, хатарай ансамбльнууд Токиогой, Нагояын, Осакын, Хиросимын концертнэ залнууд соо уран бэлигээ харуулха байна. ССР Союзай Ехэ театрай, Ленинградай М. Горькиин нэрэмжэтэ драмын Ехэ театрай артистнуудтай, Е. Образцова, Е. Нестеренко болон бусад мэдээжэ дуушадтай уулзахые хүн зон тэсэжэ ядан, хүлеэжэ байна.

Энэ һара хоёр оронои арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхын, үгэеэ ойлголсолгые гүнзэгырүүлхын тула ехэ удха шанартай байха.

У. ПАЛЬМЕГАЙ МЭДҮҮЛГЭ

СТОКГОЛЬМ. Европын хойто хубида эб найрамдал, тогтууритай байдал хангаха арга олгоһон нейтральна политика Швеци батаар, залан сэхээр бэелүүлхэ юм гэжэ оронои премьер-министр Улоф Пальме Швециин риксдагай (парламент), намарай сессиие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын эдэбхитэй политика Швециин гадаадын политическэ хараа шэглэлэй шухала хубинь болоно гэжэ парламент дээрэ соносхон уншагдаһан правительственна мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха талаар шэглүүлэгдэһэн ажал ябуулгаяа кабинет бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ, тиин бүхы Европо түбидэхи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада туһа нүлөө үзүүлхэ юм гэжэ премьер-министр хэлээ.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

БЕЛГРАД. Югославиин Коммунистнуудай Союзай республиканска ба хизаарай эмхинүүдэй пленумүүд боложо байна. Орон доторой политическэ ба экономическа гол шухала асуудалнууд, партийна байгуулалтын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ, тохёолдожо байгаа дутуу дундануудые, бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабаха хэмжээнүүд хараалагдана. СКЮ-гэй ЦК-гай энэ һарада болохо пленумдэ бэлэдхэлэй программын үндэһөөр зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдэнэ.

Босниин, Гергецовицын, Хорвадай Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай пленумүүд дээрэ ниитын-экономическа хүгжэлтын гол шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. Маркович «Борба» газетэдэ интервью үгэхэдөө, СКЮ-гэй XII съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо оронои экономикые тогтууритай һайнаар хүгжөөхын тула ехэ юумэн хэгдэһэн байна, гэжэ мэдүүлбэ. «Экономикые тогтууритай һайнаар хүгжөөлгын удаан болзорой программые» баталан абалга энэ талаар шухала алхам болоно.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ҮДЭРНҮҮД

ОСЛО. Советскэ Союзай заншалта үдэрнүүд совет болон норвег арадуудай хани барисаанай үдэшөөр эндэхи Арадай байшан соо нээгдэбэ. Байшан ондо Россин Федерации совет олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн соёлые түлөөлнэ.

Советскэ Союзай заншалта үдэрнүүд хоёр оронои арадуудай хоорондохи һайн хүршэ ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ «Норвеги—Советскэ Союз» гэдэг бүлгэмэй түрүүлэгшэ О. Андерсен суглараашадта хандажа үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэд болон таряашадай дэлхэй дээрэхи түрүүшын гүрэнэй арадуудай соёлой баян ёһо заншалнуудтай, экономическа ба социальна асуудалнуудаар Соведүүдэй оронои туйлалтануудтай дүтөөр танилсахада туһална.

Советскэ Союзай үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд Хамар, Порсгрун, Фредриксштад, Мосс болон бусад хотонуудта үнгэргэгдэхэ байна.

ПЕНТАГОНОЙ УДАМАРШЫН ДЭНШЭЛГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай обороныи министр К. Уайнбергер 12 үдэрэй турша соо Азиин оронуудаар дэншэжэ ябаһанаа бусажа ерэбэ. Тэрэ Японодо, Хитадта, Пакистанда хүрэһэн байгаа.

Энэ районда «туһалбариин жандармын» үүргэ дүүргэхээр хараалагдаһан Алас-Дурна зүгтэхи союзнигаа сэрэг дайнай харгыда гаргахые США-гай оролдожо байһыень Пентагоной удамаршын Токиодо хэһэн хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн баталба. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор 1984 оной финансын жэлдэ сэрэгэй бюджедээ эрид дээшэлүүлжэ, Пентагоной һанаашалгаар 7 шахуу процентээр үргэдхэхэ шухала гэһэн эрилтэ американ түлөөлэгшэ Японой урда табиһан байна. «Ф-16» түхэлэй истребительнүүдые, 3500 шахуу американ сэрэгэй албатадые Мисавын авиабазада байрлуулха тухай хөөрэлдэбэ. Японой портнуудта ородог «Мидуэй» гэжэ авианосец дээрэ байрладаг самоледуудта халаанай аэродромые Японой газар дайда дээрэ байгуулха тухай асуудал табигдаһан байгаа. Нютагай политическэ адаглагшадай тэмдэглэһэнэй ёһоор, Алас-Дурна зүгтэ США-гай ээрхэг түримхэй түсэбүүдтэй улам эдэбхитэй. гээр һаналаа нэгэдэжэ байһан Японой зонхилхы бүлэгөөрхид Уайнбергерэй «хүсэлэнгүүдые» «ойлгожо байһанаа» мэдүүлбэ.

РАКЕТЭНҮҮДЭЭ ЭЛЬГЭЭЖЭ ЗАХАЛБА

ЛОНДОН. «Холбоото Штадууд далита ракетэнүүдые Гринэм Коммондохи агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй баазада нюусаар агаараар эльгээжэ захалба», — гэжэ Лондоной «Дейли телеграф» газетэ бэшэнэ. Американ транспортна самоледууд Гринэм, Коммондохи баазын үүдэндэ түхеэрэгдэһэн эб найрамдалай лагерьта хабаадагшадта харагдахагүйе оролдожо. энэ ябуулгаяа һүниин сагта тон нюусаар бэелүүлнэ гэжэ газетэ Вашингтонһоо абтаһан мэдээсэлнүүдтээ түшэглэн бэшэнэ. «Дейли телеграфай» баримта мэдээнүүдэй ёһоор, иимэ аргаар ойрын долоон хоногуудай турша соо хорёод далита ракетэ абаашагдаха байна.

Далита ракетэнүүдэй тиишэ абаашагдаһые буруушаабашье, ниидхүүлгын түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд Гринэм-Коммондо абаашагдаа гэжэ Великобританиин Обороныи министерствын түлөөлэгшэ сэхэ. руунь мэдэрхэ баатай бололобо гэжэ Би-би-си гэдэг информационно албан мэдээсэнэ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» октябриин 1-дэ үнгэргэгдэһэн 40-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени соголбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 486.506 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (3 карточка) таагшад — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (509 карточка) тааһан хүнүүд — 93 түхэриг, гурбан номер (13.631 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 3.201798 билет ороо.

Табан номер (64 карточка) тааһан хүнүүд — 3.010 түхэриг, дүрбэн номер (5.140 карточка) таагшад—61 түхэриг, гурбан номер (91.118 карточка) тааһан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 40-дэхи тиражай шүүбэринүүд октябриин 12-һоо ноябриин 12 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55—СССР-эй Конституциин үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильмүүд. 10.55—«Эдиршүүлэй уран бэлиг». 11.25— В. Маяковскиин «Хорошо» гэһэн поэмэ. 12.25—«Мүнөөдэр —СССР-эй Конституциин үдэр». 12.55— «СССР-эй арадуудай дуу, хатар». 13.25— 13.40 — Забһарлалга. 13.40— «Онтохондо айлшаар». «Варвара-краса, длинная коса»— уран һайханай фильм. 15.15—«Моя и твоя земля»—телевизионно

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Госу... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств, полиграфии и ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Лени... Н-02524. Заказ № 231. Индекс ...